

FOSSEKALLEN

MEDDELELSERBLAD FOR NVE

Nr. 1 i fotokonkurransen, sjå midtsidene.

God Jul!

NR. 6 - DESEMBER 1976 - 23. ÅRGANG

FOSSEKALLEN

Utgjeve av:

Hovedstyret for vassdrags-
og elektrisitetsvesenet.

Kjem ut 6 gonger i året.

Opplag 4600.

Dei synspunkt som kjem fram i artiklar og
innlegg står for forfattaren si rekning
og treng ikkje representere hovudstyret
eller bladstyret sitt syn.

REDAKTØR: SIGURD NESDAL

BLADSTYRE:

FOR HOVEDSTYRET FOR NVE:
Konsulent Ole Dyrdaal

FOR STATSTJENESTEMANNKARTELLET:

Instrumentmaker Knut Baltzersen

Konsulent John Døsvik

FOR STATSTJENESTEMENNENES INGENIØRFORENING:

Avdelingsingeniør Finn W. Gusdal

FOR EMBETSMENNENES LANDSFORBUND OG
NORSKE SIVILINGENIØRERS FORENING

Avdelingsingeniør Per Martin Breistein

FOR STATSTJENESTEMANNFORBUNDET:

Konsulent Knut Breiby

REDAKTØREN:

Telefon 46 98 00 - Adresse: Middelthunsgt. 29 - Oslo 3

INNHALD

	Side
Mot vintersolverv	2
Lystfest	3
Naturvern	4
Normal virksomhet	5
Administrasjonsdirektoratet	6
Elektrisitetsdirektoratet	7
Vassdragsdirektoratet	9
Språk innan NVE	9
Statskraftverkene	10
Miljøet i Middelthunsgt.	10
Olaf Devik	11
Fotokonkurranse	12
Den siste skanse brutt	14
A-direktoratet arbeid ute i marka	14
Virkemidler i lederutvikling	15
Samarbeidsutval - Fellesmøte	17
Nordmenn tildelt brasiliansk orden	17
Har samene rettssikkerhet	18
Hva ønsker folk å vite om elektrisitet	18
Referat fra samarbeids- utvalsmøte	18
Tale til Finn Lied	19
Vardevakt og velstand	20
Eskild Jensens tale	22
Velferdsmidlane	22
Lederitis - nedslående realitet for de mange	23
Nye vassdrag blir foreslått	23
13,5 meter tidevatn gjev	
544 mill. kwh	24
Omplussing av folk med hjertelidelser	24

Mot vintersolverv

Vi nærmer oss solserv igjen og slutten på et år. Et år som mange andre kanskje, med skuffelser og sorger, oppmuntringer og gleder.

For NVE har 1976 vært et travelt arbeidsår med sterk innsats innen alle våre områder. Det har vært høy aktivitet ved våre anlegg, stor belastning på driften. Forbygnings- og senkningstiltak har krevd sitt, våre tilsyn har hatt hendene mer enn fulle. Alle hjul har vært i sving. En mangfoldighet av små og store hendinger skjuler seg mellom årets første og siste dag. Og fremfor alt er det lagt ned megen omtanke, skaperglede og innsatsvilje.

For min egen del har 1976 gitt interessante oppgaver og lange arbeidsdager. Men det som sitter igjen som

hovedinntrykk er likevel følelsen av å ha møtt forståelse og tillit såvel innenfor som utenfor etaten. Dette, sammen med følelsen av samarbeide, har gitt overskudd til å holde et jevnt hårdt tempo gjennom hele året. Arbeidet har aldri virket tungt og stressende.

Nå står Julens fest for døren. En velfortjent pust i bakken før vi tar fatt på et år «som nytt og ubrukt står».

Jeg retter en takk til alle i etaten for god innsats. Takk for året som nå går ut.

Jeg ønsker alle ansatte og deres familier en god og fredelig Jul og et godt nytt år!

Sigmund Larsen

Lysfest

Av stortingsmann Sverre Nybø

Tekst: Johs. 1, 1—14.

Det er et meget stort antall bygder og grender som i de senere år har holdt såkalte «lysfester». Folket kommer sammen og gleder seg over at elektrisk lys og kraft er ført fram til bygdene og hjemmene. Der blir gitt uttrykk for at det faktisk er et nytt liv som er begynt i og med at disse goder er blitt også deres eie.

Julen er i egentlig forstand en lysfest. Da tenker jeg ikke på den gamle solvervfest, men på den kristne julefest.

Det sentrale i julens budskap og den egentlige grunn til feiring av denne festen er jo at Gud gjennom sin sønn Jesus Kristus har skapt en ny og levende forbindelse mellom seg og menneskene. Juleevangeliet forteller oss om dette og Johannes' evangeliet første kapitel sier det slik i vers 14: «Ordet blev kjød og tok bolig iblandt oss.»

Gjennom denne forbindelse føres evige krefter ned til menneskene. «I Ham var liv og livet var menneskenes lys.» Kan man ikke si det slik, dog uten at bildet presses, at Gud har etablert en stamlinjeforbindelse for åndelig kraftoverføring. Liv og lys og kraft strømmer gjennom denne «linjen» ned til menneskene fra en utømmelig og evig kraftkilde.

Hver ny jul vi får oppleve skal minne oss om dette og befeste denne sannhet i våre hjerter. Det er nettopp julens gledesbudskap at muligheten er der for hvert eneste menneske til å komme i forbindelse med, få tilknytning til, denne kraftkilde så de personlig kan få del i livet og lyset. Det

er dette vår Bibel kaller «å få del i livet», «å eie livet» og å «være lysets barn».

Men julen taler ikke bare til oss om mulighetene for forbindelse med livets og lysets krefter, men også om nødvendigheten av å komme i kontakt med dem. Man har ikke den fulle og hele glede av en elektrisitetsutbygging, selv om man får stikkledningen festet på husveggen, dersom ikke forbindelsen blir knyttet med husinstallasjonen. Jeg kjenner en mann som fikk ført stikkledningen fram til husveggen sin, men han ville ikke ha kraft. Ledningen hang der i årevis uten at han fikk hverken lys eller kraft inn i hjemmet sitt. Først da han endelig bestemte seg for å kople til fikk han den fulle glede av den kraft som hele tiden hadde stått til hans disposisjon.

Julens glade budskap understreker sterkt at dersom det virkelig skal bli glede og fred i våre hjerter, så må vi komme i en levende forbindelse med Ham som formidler gleden og freden mellom himmel og jord, mellom Gud og menneskene. Da blir det i sannhet en lysfest.

*Fra fjord og fjære,
fra fjell og dypen dal.
Et «Ære være»
i dag gjenlyde skal.
Fra kirketårne
i fryds basuner støt.
For Guds enbårne,
som er i dag oss født;
Nu er vi kårne,
nu er vi frelst av nød.*

En enkel betongterskel - god virkning.

NVE har et meget omfattende og allsidig arbeidsfelt. I svært mange tilfeller er det ikke mulig å trekke strengt logiske og klare grenser mellom arbeidsområdene til de enkelte direktorater, avdelinger og kontorer. VN har kanskje i større grad enn andre organer i NVE tallrike kontaktpunkter og flater til ulike ledd innen organisasjonen. Uten å komme nærmere inn på det her, kan det pekes på at VN i større eller mindre grad er engasjert i all virksomhet innen NVE der natur og landskap blir berørt, og at virksomheten dessuten i meget stor grad er spesielt utadrettet.

Enkelt sagt søker en i VN å medvirke til at inngrep i landskapet og vedlikehold av dem skjer etter sunne landskapsarkitektoniske prinsipper der visuelle biologiske og bruksmessige forhold blir vurdert på grunnlag av likeverdighet. Kontoret arbeider også med saker vedrørende vern av verdifulle natur- og kulturlandskap.

For oversiktens skyld kan det være formålstjenlig å dele virksomheten inn i følgende tre grupper, selv om grensen mellom gruppene på ingen måte kan sies å være klare. Overlappinger er like vanlige som typiske eksempler. I stikkords form betegnes de tre gruppene:

- I. VERN
- II. LOKALISERING, FORMING OG VEDLIKEHOLD
- III. RESTAURERING

I. VERN

Det gjelder innsats for å verne større eller mindre deler av både natur og kulturlandskap. Dette er igjen en to-delt oppgave:

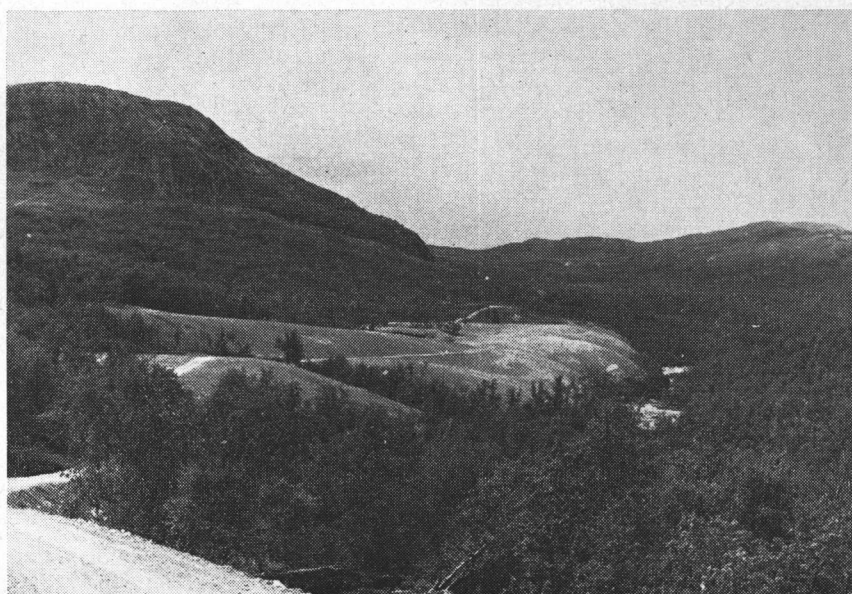
- a. Totalt vern mot utnytting eller endret bruk.
- b. Begrense uheldige virkninger av inngrep og bruksendringer som skal gjennomføres.

a. Vurderinger om vern av naturlandskap har særlig skjedd i forbindelse med verneplanen for vassdrag. VN er representert i Sperstadutvalget og har også holdt sekretær for utvalget. Saksbehandlingen i forbindelse med Hovedstyrets behandling av verneplanen er også lagt til VN.

Vurderinger knyttet til vernespørsmål kommer ellers opp i en rekke sammenhenger som f.eks. konsesjonsbehandling for både vassdragsreguleringer og kraftledninger, uttalelser om opprettelse av nasjonalparker m.v.

Av vernespørsmål knyttet til kulturlandskap kan nevnes vurderinger i forbindelse med vern av gamle Vemork kraftstasjon der VN medvirket aktivt under saksbehandlingen. På dette felt må en regne med økt innsats. Det gjelder særlig gamle kraftverk som legges ned, og reguleringsinngrep som blir aktuelle, vesentlig i forbindelse med fløtning. I slike saker samarbeides det med Teknisk museum og Skogbruksmuseet.

b. Begrensning av eventuelle skadevirkninger der inngrep skal gjennomføres går i hovedsak ut på å medvirke til at det ikke forårsakes unødige skader på verneverdige natur- og/eller kulturelementer. I praksis vil det ofte si at en søker å begrense omfanget av inngrepene mest mulig og/eller at en i valgsituasjoner foretar inngrep på det stedet og på den måten som gjør minst skade.

Ca. 800 000 m³ overskuddsstein ligger vel plassert og formet i terrenget. Tippen er gjødslet og tilsådd. Etter hvert vil bjørk fra omgivelsene etablere seg og dekke hele tippen.

Normal virksomhet

Hovedstyret har i 2. halvår 1976 (to møter gjenstår) behandlet og truffet beslutning/avgitt innstilling i en rekke saker av varierende art og betydning. Noen av disse har således vært relativt enkle mens andre har vært mere kompliserte og i et omfang som har stilt store krav til saksforberedelse og til hovedstyrets insikt og arbeidsinnsats under behandlingen.

I hovedtrekk har disse sakene vært behandlet i hovedstyremøter:

Omlag 120 personalsaker hvorav kun én er krevd forelagt for departementet. Enstemmige beslutninger er ellers det normale.

14 saker vedrørende tildelinger fra Konsesjonsavgiftsfondet, herunder én større som gjelder dekning av utgifter etter Roppa-ulykken.

Diverse saker som salg av eiendommer og bortleie av statens fallretter, årlig avgiftsdelinger, revisjon av sentralnettsreglene, sentralnettsordningen 1975/76.

Ca. 70 forbygningssaker, herunder nevnes to spesielle (store) om senking av Langsjøen med sikring av Hola, Tolga og Engerdal, samt sikring mot erosjon og skredfare i Helgådalen.

En rekke statsstønadssaker, også her én om refinansiering etter Roppa-ulykken.

Flere uttalelser om lovendringsaker, spesielt må nevnes foreløpig behandling av spørsmålet om konsesjonskraftordningen og forslag til endringer i lovgivningen i denne forbindelse.

Behandling av spørsmålet om avgifter i medhold av lov av 19.6.1969 nr. 65-VII, § 3 pkt. 4 for 275 kV-ledningen Borgund—Hemsil.

Uttalelser er avgitt i spørsmålet om gasskraft på plattform, organisering av kraftutvekslingen med utlandet samt om merknader til innkomne uttalelser om NVE's organisasjon.

I tillegg til behandling av en del mindre vassdragsreguleringskonsepsjoner med forhåndstiltredelser bør nevnes:

Regulering og utbygging i Orkla-vassdraget, overføring fra Øystre Slidre-vassdraget til Slidrefjord for utbygging av Lomen kraftverk, midlertidig overføring av Bratteliåna i Otra til Sira, samt igangværende behandling av saken om regulering og utbygging i Altavassdraget m.v. Sistnevnte sak ventes sluttført ved årsskiftet.

Orienteringer om en del av etatens virkeområder og spesielle funksjoner har vært innpasset.

I tillegg til ovennevnte har hovedstyret gjennomført to befaringer i høst — en til Nord-Norge i forbindelse med Statskraftverkernes planer for utbygginger i Vefsna og Svartisen—Saltfjellet, samt en til Sogn og Fjordane i forbindelse med ASV's planer for regulering og overføringer i Gautingdalsvassdraget m.v. og for utbygging av Nyset- og Steggjevassdraget.

O.D.

— Men dette er då noko heilt anna enn det du fortalde i forhøyrretten, sa domaren.

— Ja, det ville du då ikkje tru på, svara den skuldige.

Frodig grasvegetasjon på gjødslet og tilsådd tipp. Tippen er også tilplantet med furu. Det er meningen at furuskog etter hvert skal dekke hele tippen.

II. LOKALISERING, FORMING OG VEDLIKEHOLD

Kort sagt og sterkt forenklet kan en si at virksomheten under disse tre stikkordene går ut på at en i størst mulig grad søker å optimalisere estetiske, biologiske og bruksmessige forhold i det kulturlandskapet som følger av det inngrepet eller den bruksendringen som skal gjennomføres. Her ligger vesentlige deler av VN's virksomhet, fra vurderinger av dammer, bygninger og massetak av forskjellige slag, veger, kraftledninger osv. — til innstilling om terskler i regulerte vassdrag, vegetasjonsetableringstiltak osv.

En spesiell type virksomhet gjelder undersøkelser, forsøk eller prøver, som f.eks. det pågående Terskelprosjektet.

III. RESTAURERING

En del av virksomheten som er skissert under punkt II kunne utvilsomt like gjerne være nevnt under dette avsnittet. Det gjelder f.eks. en del av det arbeidet som drives i forbindelse med massetak av forskjellig slag. Her er det imidlertid i større grad tenkt på restaureringsarbeider, særlig etter vasskraftverk og reguleringsinnretninger som ikke lenger er aktuelle og ikke vurderes som verneverdige (jfr. punkt I). I dag gjelder dette naturlig nok bare små enheter. Sakene er imidlertid særlig viktige fordi de gir erfaringsgrunnlag for senere større oppgaver.

Administrasjonsdirektoratet

NVE's organisasjonsform

Det er ennå ikke tatt noen avgjørelse om NVE's fremtidige organisasjonsform, men i løpet av 1976 har Industridepartementet fått inn uttalelser om NVE's utredning om organisasjonsforholdene, og det kan nå ventes forslag fra departementet i denne viktige sak.

Organisasjonsoppbyggingen har vært uendret i 1976, men fra 1. januar 1977 vil det bli opprettet en ny avdeling, Naturvernavdelingen, i Vassdragsdirektoratet.

Utflytting fra Oslo av hovedkontoret

Drøftingen av en slik utflytting har som kjent inngått i mandatet for det utvalg som arbeider med utflytnings-spørsmålene for statens virksomheter i Oslo-området (Grandeutvalget). Det har vært bebudet at utvalgets utredning ville komme i år, og at Kommunaldepartementet ville utarbeide en stortingsmelding om saken for fremleggelse ved årsskiftet.

I NVE har det som delprosjekter i langtidsplanleggingsarbeidet vært behandlet spørsmål om desentralisering av arbeidsoppgaver, og det er fremlagt rapporter om dette for etatens LTP-komite. Rapportene er nå til uttalelse i direktoratene. Bakgrunnen for dette arbeid er dels de store vanskeligheter en etterhvert har fått med å få godkjent opprettelse ved hovedkontoret av de stillinger som er nødvendige for løsning av nye oppgaver, og dels vanskelighetene med å skaffe egnet kontorplass. Men en har også ønske om å få til en naturlig overføring til eksisterende lokale administrasjoner av arbeidsoppgaver som med fordel kan tas hånd om der.

Personalforhold

Det er i år gjennomført et nytt lønssystem for statens tjenestemenn. Tilpassingsforhandlinger og gjennomføring av systemet har vært en tidkrevende oppgave for Personalavdelingen. I høst har det også vært ført forhandlinger om ny anleggsoverenskomst. Det er ikke oppnådd enighet og oppgjøret går nå til meking.

Tilgangen på kvalifiserte søkere til ledige stillinger har generelt bedret seg, men det er fortsatt vanskelig å få dekket enkelte funksjoner ved anleggene. Også på driftssiden er det knapp søkertilgang til visse stillingstyper, men forholdene varierer sterkt fra

sted til sted. Det vil bli overveiet om en ved personalpolitiske eller andre tiltak kan få bedret forholdene slik at skadevirkninger av svak rekruttering kan unngås.

Forbruker- og administrasjonsdepartementet har i april i år lagt frem en stortingsmelding om statens personalpolitikk (St.meld. nr. 95 for 1975/76). Meldingen vil trolig bli behandlet i Stortinget til våren og gi grunnlag for videre drøfting og fastlegging av retningslinjer for personalpolitikken herunder bl.a. ansettelsespolitikken, rekrutteringsplanlegging, karrierespørsmål og utdannings- og opplæringsspørsmål.

Som i tidligere år har opplærings-tiltakene i etaten i stor grad vært rettet på utnyttning av eksterne kurstilbud fra Opplæringsseksjonen i Forbruker- og administrasjonsdepartementet og andre. I noen utstrekning har en også fått arrangert særskilte kurs o.l. for de ansatte. Således er det arrangert lederutviklingskonferanser for et stort antall ledere.

Økonomi, administrasjon, lokaler

Når det gjelder budsjettutviklingen på de enkelte aktivitetsfelter vises det til fagdirektoratenes budsjetter. Hovedstyrets administrasjonsbudsjett for 1976 er på brutto vel 37 mill. kr. eller ca. 17 % over 1975 - regnskapets tall. Budsjettforslaget for 1977 er på nær 44,5 mill. kr., s: 20 % over 1976-budsjettet. Til tross for den kraftige øking er det ikke plass for særlig stor øking i bemanning eller aktivitet. Det må derfor legges ekstra vekt på å disponere etter en streng prioritering av arbeidsoppgavene, og skjære ned på områder av mindre viktighet for å gi plass for nødvendig styrking på høyprioriterte felter.

I mai 1976 var Samkjøringens nye bygg på Smestad i Oslo ferdig, og Driftsavdelingen og Produksjonsavdelingen i Statskraftverkene flyttet over fra NVE-bygget. De frigitte lokaler blir disponert for å dekke en del «oppdemmede» kontorbehov fra de senere år og til nye stillinger i 1976/77. Det er beklagelig at en nå igjen har fått den situasjon at hovedkontoret er oppdelt på flere kontorsteder, men det er noe som nærmest automatisk følger den ekspansjon vi har hatt. Delingen gir ulemper i kommunikasjon og samarbeid. Disse ulemperne må vi forsøke å gjøre så små

som mulig, samtidig som vi gjør fordelene ved økingen av det samlede areal størst mulig.

Juridiske spørsmål

I de vilkår som knyttes til konsekvenser for erverv av vannfall og for vassdragsregulering tas det inn bestemmelser om plikt til å avgi konsekvenskraft til fall- og reguleringskommunene m.fl. Lovbestemmelsene om dette volder en del tvil om tolkingen og det har vært misnøye med de prisregler som gjelder for avgitt kraft. NVE vil i år fremme forslag til Industridepartementet om nye bestemmelser som, dersom de fører til lovendring, vil få virkning for nye konsekvenser. En del andre lovsaker, bl.a. om justering av årlige erstatninger og av næringsfond o.l., regner en med å fremme på nyåret.

Juridisk avdeling arbeider ellers med de store skjønne vedrørende utbyggingene i Eidfjord og Ulla-Førre og med en rekke kraftledningsskjønn. Avdelingen har også til behandling en del saker der det er knyttet vilkår om hjemfall til staten av kraftverk ved konsesjonstidens utløp og hvor denne nå utløper. De første saker har gjeldt mindre verk, men en del større vil komme til behandling i løpet av de nærmeste år.

Samarbeidsutvalg

Arbeidet med nye regler om ansattes medbestemmelse i offentlig virksomhet har tatt lenger tid enn man regnet med og det er ennå ikke tatt standpunkt til de forslag som Hollerutvalget fremla om dette i 1974. En stortingsmelding om saken er nå under utarbeiding i Kommunaldepartementet, og en kan vel forberede seg på endringer i samarbeidsvirksomheten i 1977.

Virksomheten i utvalgene vil også bli påvirket av de nye lovregler om arbeidervern og arbeidsmiljø som ventes behandlet i Stortinget før jul. En må derfor regne med at 1977 blir et betydningsfullt år for samarbeidsutvalgene og virksomheten der.

Ved utgangen av 1976 sender jeg alle medarbeidere i NVE en takk for innsats og for samarbeid i det gamle år, og mine ønsker om god jul og et godt nytt år!

Torolf Moe

Elektrisitetsdirektoratet

Av direktør Gunnar Vatten

Det er etter hvert blitt vanlig at man ved utgangen av et år både ser tilbake på det som er skjedd i den senere tid og søker å vurdere hva man står overfor i den umiddelbare fremtid. En slik statusoversikt er ikke bare av betydning for en organisasjon, men også for den enkelte som tjenestegjør innen denne. Det er i denne sammenheng ikke avgjørende om organisasjonen er stor eller liten, den kan forsviddt tenkes å omfatte hele den nasjon som vi alle er borgere av. Avgjørende er imidlertid at vi ser på vår virksomhet som ett ledd i den virksomhet som skjer i et arbeidsdelt samfunn som etter hvert er blitt meget kompleks og hvor koordinering ut fra overordnede målsettinger er nødvendige. Dette er ikke alltid lett å godta når skuffelser rammer organisasjonen eller den enkelte, og skuffelser må vi - sammen med gleder være forbedret på å møte. Troen på vårt arbeid og dets betydning må imidlertid ikke svekkes, selv om beslutninger som fattes ikke er i samsvar med det syn vi selv har.

Ved utgangen av året 1976 er det mange tanker og følelser som gjør seg gjeldende. Endringene i det samfunn som omgir oss skjer i stadig stigende takt, og det er mange som har uttrykt ønske om å «hoppe av karusellen». Slike tanker har vel av og til også gjort seg gjeldende hos oss. Utviklingen i våre omgivelser virker jo sterkt inn på vår arbeidssituasjon. Nye impulser og signaler mottas stadig og vil ofte medføre revurderinger av tidligere retningslinjer. Etaten og dette direktorat har da neppe tidligere stått overfor så store utfordringer som i den senere tid. Oppgavenes antall og størrelse har økt, og antall utredninger med alternativer har derfor nødvendigvis også økt. Med konstant personaltall har dette medført økt press på den enkelte og en urolig arbeidssituasjon.

Vi har heldigvis fortsatt kunnet bevare et sjeldent godt arbeidsmiljø, med godt kameratskap og samarbeidsvilje, men dette har vel likevel ikke vært helt upåvirket av den skepsis som i den senere tid ofte har møtt oss utenfra. Det er sunt at det stilles spørsmål vedrørende det arbeid vi utfører, at det vurderes kritisk. Ved saklige vurderinger kan vi nemlig motta impulser og korrektiver som er tjenlige for oss selv og vårt virke. Vi har da også mottatt mange impulser

som har virket utviklende for oss selv og gavnet vårt arbeid. Likevel må vi vel ha lov til å si at «klimaskiftet» når det gjelder vårt arbeidsfelt og synet på oss har endret seg temmelig radikalt. Spranget synes vel stort fra det noe romantiske syn på elforsynningens folk i 40- og 50-årene, som foregangsmennesker i utbyggingen av landet, til det bilde som idag gjør seg gjeldende innen enkelte kretser hvor vi framstilles som rendyrkede teknokrater som kun tenker i kWh og kroner og ikke på andre verdier som eksempelvis natur, friluftsliv etc. I om disse, etter vår oppfatning, ekstremer syn. Vi er vel ikke vesentlig forskjellig fra andre, har vel det samme forhold til friluftsliv og natur, og søker å bevare de verdier som vårt land har. Vår oppgave er imidlertid, sammen med de mange andre innen elforsynningen, å søke og skaffe til veie tilstrekkelig elektrisk energi for å dekke samfunnets behov for denne energiform. Det er erkjent at det i denne sammenheng, som ved all annen menneskelig virksomhet, vil skje inngrep som endrer våre omgivelser. En begrensning av disse inngreps størrelse har imidlertid vært og vil fortsatt være et viktig element i vårt arbeid, et arbeid som det ikke bare ifølge instruks er vår plikt å utføre, men som vi også tror er samfunnsgavnlige.

Nå har det i den senere tid bl.a. i fagpressen vært gitt uttrykk for at etaten og direktoratet ikke har reagert på de nye signaler som er gitt til kjenne, bl.a. ved Stortingets behandling av den siste energimelding våren 1975. Vårt arbeid skal ikke ha blitt tilpasset det endrede syn som nå gjør seg gjeldende i samfunnet, bl.a. når det gjelder energiforbruk og energiforsyning. I denne forbindelse kunne det vært fristende å invitere en del utenfra til å være til stede i vårt direktorat en tid for ved selvsyn å registrere hvilket arbeid som idag utføres bl.a. her. Det er vel vår oppfatning at de derved ville ha sett at arbeidet i alle ledd er blitt påvirket av utviklingen, og at det fra den enkelte, fra kontoret og avdelinger søkes tatt initiativ til nye samfunnsgavnlige tiltak. I denne forbindelse synes det da også aktuelt å se nærmere på det arbeid som har vært nedlagt på enkelte av direktoratets felter i det snart forløpne år. Å komme inn på alle felter denne gang synes å bli for omfattende, idet det ville innebære omtale av et arbeids-

område fra prognoser, systemplanlegging, kraftbalanser og konsesjoner til finansiering, økonomi, og prisvurderinger, organisasjonsstruktur, administrasjon, tilsyn m.m.

Med bakgrunn i den globale energistatus, erkjennelsen av at fossile energiformer er begrensede, at introduksjon av enkelte nye energiformer er kontroversielle mens det tar tid å utvikle andre, har spørsmålet om begrensning av energiforbrukets vekst stått sentralt i den senere tids samfunnsdebatt.

Elektrisitetsdirektoratet har deltatt aktivt i utredninger med energioptimering som siktemål. Dette har representert en naturlig videreføring av direktoratets arbeid, idet dette fra før er pålagt å vurdere anvendelsen av elektrisitet.

Vi har jo også tidligere når det gjelder elektrisitetsforsyningen uttalt at det ofte vil være samfunnsøkonomisk gunstigere å spare en kWh enn å produsere denne, og arbeidet bl.a. ved statsstønadskontoret har, som et av siktemålene, vært rettet mot bedret forsyning i distriktene med senket energitap som et av resultatene. Vi antar at våre tjenester i samband med energioptimeringsvurderinger og — tiltak også vil være ønskelig i fremtiden, og at innsatsen innen elektrisitetssektoren med siktemål å oppnå økt effektivitet av produksjonsapparatet og reduksjon av tap ved overføring og fordeling vil bli krevet intensivert.

I denne forbindelse er det vårt håp at Stortinget neste år vil ta positiv stilling til den organisasjonsmelding for elektrisitetsforsyningen som ventes fremlagt om kort tid. Uten rasjonelle organisasjoner innen sektoren kan det bl.a. bli vanskelig å oppnå tilsiktet effekt av økonomiseringsiltak, og sikre innbyggerne rundt om i landet det gode som elektrisiteten representerer på mest mulig like vilkår.

Det har vært reist spørsmål om hvorfor de nye signaler i tiden ikke har gjenspeilet seg i direktoratets prognoser for elektrisitetsbehovet. Spørsmålet kan for oss i første omgang synes noe merkelig, idet jo prognosene som ble utarbeidet siste vinter i stor grad nettopp var influert av signalene mottatt i den senere tid. Vi ble jo også i samband med de siste prognoser sterkt kritisert for den store endring i forhold til tidligere prognoser, uten at den diskontinuitet, som

hadde oppstått som følge av oljekrisen og som hadde resultert i større prognoseavvik for andre land, var vurdert. Etter vår oppfatning skjøt man på «pianisten», uten å se på den som hadde laget notetegnene (veksttallene for befolkning, næringer etc.).

Ved en nærmere vurdering av spørsmålet syntes det imidlertid klart at det er synet på hva en prognose er som divergerer. Den har fra vår side ikke vært basert på en videreføring av den trend man har hatt i tidligere år, men i det vesentlige på de signaler vedrørende vekst etc. i årene fremover som har vært mottatt fra andre instanser. Prognosene har heller ikke representert noe program, men har vært ansett som et hjelpemiddel bl.a. i planleggingen. Prognosemetodikken har imidlertid lenge vært ansett for ufullstendig, og det arbeides med videreutvikling. Herunder vil vel også hensynet til alternative prognoser, som følge av konsekvensanalyser for forskjellige tiltak, bli ivarettatt. Forbruksutviklingen hittil synes i store trekk å følge det midlere anslag i våre siste prognoser, men med iverksettelse av energiøkonomiserende tiltak synes ikke en utvikling mot lavere anslag å være urealistiske.

Vurderinger av produksjonsapparatets utbygging for dekning av prognosert forbruksutvikling har i det vesentlige vært fokusert om vannkraft. Olje- og gasskraftverk har i system-sammenheng vært vurdert uten å være funnet fordelaktige, alle forhold tatt i betraktning. Gasskraftverk på land også dette år vært gjort til gjenstand for konsesjonsmessig behandling.

Videre vurderinger av kjernekraft har vært stilt i bero i påvente av «Granlitvalget»s utredning angående de sikkerhetsmessige aspekter ved kjernekraft. Ny utredning om kostnadsforholdene ved de alternative produksjonsformer for elektrisitet ble fremlagt siste vinter og den viser at det i 3-årsperioden januar 1973-januar 1976 har vært en betydelig kostnadsstigning.

Kostnadene i samband med vannkraftbygging synes imidlertid relativt sett å ha økt mindre enn for alternative produksjonsformer, og vannkraften har dermed økt sin økonomiske konkurranseevne. Bedre utnyttelse av vårt produksjonssystem ved produksjonssamarbeid såvel innenlands som med våre naboland er en høyt prioritert oppgave, og videreutvikling av de nyttede systemmodeller inngår herunder som et viktig element.

Motstanden mot videre utbygging av vår vannkraft er imidlertid fortsatt

stor innen deler av vårt samfunn, samtidig som etablering av varmekraft er uønsket. Energiøkonomisering som helt ut skal kompensere for manglende utbygging synes imidlertid lite realistisk så lenge man samtidig ønsker videreutvikling og vekst.

En dempning av forbruket sett i relasjon til veksten synes dog mulig å gjennomføre, dersom det er villighet til endringer av byggeforskrifter, priser osv.

I konsesjonsmessig sammenheng er det imidlertid ikke bare motstanden mot vannkraftutbygging som har virket inn på arbeidssituasjonen.

Behandlingen av konsesjonssaker for linjer er således stadig blitt mer og mer komplisert. Søknader om konsesjoner på spesielt større linjer synes nå å ta flere år, og det kreves utarbeidelse av en rekke alternative løsninger. Kort kan vel sies at mens man ofte krever økte energitilførsler, ønsker man å unngå større utbygging av produksjonsapparatet eller av linjesystemet. Det gamle ordet om «hvor man enn snur seg så har man ryggen bak», dukker stadig opp i denne sammenheng.

Ønskes økte energitilførsler må også ulempene dermed tolereres. Vår oppgave i denne sammenheng er ved konsesjonsbehandlingen å søke å komme fram til de løsninger som alle forhold tatt i betraktning medfører de minste ulemper. Dette har og vil fortsatt stille den konsesjonsbehandlingens instans overfor store og tidkrevende arbeidsoppgaver.

For de utbyggingstiltak som slipper gjennom det konsesjonsmessige «nål-øye» har det heldigvis ikke i den senere tid vært større vansker når det gjelder mulig finansiell dekning. Den finansielle koordinering av alle tiltak innen elektrisitetsforsyningen som idag skjer gjennom direktoratets arbeid på dette felt har bidratt til dette.

På grunn av den store kostnadsstigning og manglende tilpasning mellom kostnader og priser er det dog flere utbyggere som har vansker økonomisk sett med å gjennomføre godkjente utbyggingstiltak. Endrede lånevilkår som bl.a. gir anledning til opptak av annuitetslån for en del utbyggere, har bedret noe på denne situasjon, men det kan vel ikke skjules at vi for vår del hadde håpet på et større omfang når det gjelder slike lån og en samtidig forlengelse av avdragstiden. Prioriteringen i samband med finansieringen av nye tiltak blir ingen lett oppgave, spesielt ikke etter at en større del nå synes å måtte dekkes ved lån i utlandet.

Sikkerheten ved de elektriske anlegg som gjennomføres har alltid stått sentralt, og forholdene hos oss kan da også med fordel sammenliknes med forholdene i andre land. Utbyggingen av nye anlegg på land, og ikke minst ute på kontinentalsokkelen i samband med olje- og gassutvinningen, har imidlertid stilt tilsynsmyndighetene overfor nye og store oppgaver som har krevd økt innsats. Økt internasjonalt samarbeid med harmonisering av sikkerhetsforskrifter som målsetting har også medført større arbeidsinnsats, ikke minst fordi dette vil kunne ha stor betydning for vår elektrotekniske industri.

Det kunne i sammenheng med en gjennomgang av Elektrisitetsdirektoratets arbeid siste år vært grunn til også å komme inn på andre arbeidsfelter som har tilknytning til elforsyningens organisasjon, til økonomivurderinger, tariff, statsstønad, avgifter, vedtekter, konsesjonskraft, kraftleiekonsesjoner, flere tilsynsfunksjoner, koordinering av planlegging på landsbasis osv. Alle oppgavene er viktige, men om de skulle omtales ville dette nummer av Fossekalen bli fylt bare med stoff fra Elektrisitetsdirektoratet. En gjennomgående vurdering av oppgaver på disse felt vil, likesom for de foran nevnte arbeidsfelt, måtte skje i samband med utarbeidelse av grunnlagsmateriale for ny energimelding. En ting er i denne sammenheng nokså klart og det er at vi når det gjelder alle våre arbeidsfelt vil stå overfor store oppgaver også i den kommende tid. Nye utredninger og analyser vil komme til å bli krevet av oss.

Det som i denne sammenheng bekymrer er at de økte oppgaver er forutsatt utført med et funksjonærtall som er konstant. At vi i samband med dette arbeid fortsatt vil møte kritikk er vi vel forberedt på. Vi står jo «lagelig til for hogg». Så lenge vi imidlertid selv vet at vi med basis i våre kunnskaper utfører vårt arbeid på den best mulig måte ut fra de instruksjoner vi har mottatt, og så lenge vi selv har tro på at dette arbeid er samfunnsgavnlig, kan slik kritikk, nå som før, ikke virke negativt på arbeidsinnsatsen. Jeg har også den tro at synet på vår innsats etter hvert igjen vil kunne endres og da i positiv retning. Den innsats som den enkelte innen direktoratet har ydet i året som gikk, og som jeg vet vil bli opprettholdt i året som kommer, vil måtte avkreve respekt hos alle. Jeg takker alle for denne innsats, og for den

Vassdragsdirektoratet

Av direktør H. Sperstad

Ei av dei viktigaste oppgåvene Vassdragsdirektoratet har, er å føra søknadene om vassdragskonsesjonar gjennom dei førebuingane som lova fastset, fram til innstilling for Hovudstyret. Mange av våre andre gjeremål heng direkte saman med denne hovudoppgåva i og med at det blir skaffa fram vurderingsgrunnlag om positive og negative verknader av det inngrep søknadene gjeld. Ein må likevel ikkje gløyma dei viktige frittstående oppgåvene dei ulike avdelingane utanom dette har å fylle.

Som kjent har den offentlege interesse i den seinare tid vore fokusert mot vårt arbeid med konsesjonssakene på ein måte som vi ikkje har vore berre glade for. At massemedia som aviser og radio/TV tek opp tema frå våre arbeidsfelt kan vera svært så ynskeleg frå eit informativt synspunkt. Vi har eit skrikande behov for å få gjeva informasjon om vår verksemd, og dei ulike massemedia kunne vore oss til stor hjelp, dersom - - -. Her er nemleg visse føresetnader som må vera til stades, men som i dag manglar. — Den negative måten vi og vårt arbeid er blitt presentert på, har til dels verka som feilinformasjon og har såleis auka vårt behov for innsats på dette området.

Det er sikkert mange som undrast over at det ikkje blir svara på kritikken. Grunnane til at det ikkje blir gjort, er mange. Viktigaste årsaka er nok i dei fleste tilfelle manglande kapasitet. Dei aller fleste av oss har meire enn nok med å få unna dei daglege gjeremål og må prioritere andre ting lågt. Ein annan viktig grunn er den røynsle som ein stadig haustar: At det er uråd å få eit resultat som er positivt for oss. Svarar vi positivt (velvillig) på ein negativ kritikk, veit

gode og kollegiale ånd som arbeidet er utført med.

Vi står nå overfor en høytid hvor det daglige arbeid skal komme i bakgrunnen, hvor andre og mer private interesser kommer i forgrunnen. Samværet med familie og venner vil være sentralt. Vi trenger den mentalhygiene som høytiden representerer. La oss bare håpe at budskapet om fred på jorden og medmenneskelig forståelse vil vare utover høytiden.

God jul og godt nytt år ønskes dere alle og deres familier.

tivt, får vi riktignok + som fasit, men ikkje for oss. Einaste kombinasjonen som er til fordel for oss, er + +, altså positiv kritikk med positivt svar, men når kan vi oppleve ein slik situasjon?

Når det gjeld årsaka til kritikken mot vår behandling av konsesjonssakene, trur eg ein gjer rett i å skilja mellom to typar. Det er ei kjent sak at tanken om energisparing og rask avflating mot nullvekst spirar og veks hos ikkje få i vårt land. Det kan også vera andre grunnar til at ordet naturvandal sviv ein og annan i hug når NVE nemnest. For slike avgjorde motstandarar av kraftutbygging er all sand i det organet som samfunnet har etablert for å føre slike saker fram, sikkert velkomen. Hets mot og misstenkeleggjering av dei som er ansvarleg for saksbehandlinga tykkjest å vera ein måte å oppnå effekt på. Denne gruppe protestantar sluttar seg sjølv sagt også lett til krav om at saka bør utsetjast og om at det trengst stadig nye og meire vidfemnande utgreidingar om tenkjelege verknader.

Ein heilt annan type kritikk er den som kjem frå ansvarlege representantar for interesser som blir skadeleg berørt. Det ein møter frå desse, er ikkje i første rekke kritikk, men krav

om vidtgående utgreidingar som mange synest går svært langt. Dei som uttalar seg, må ein imidlertid sjå på som partsrepresentantar, og da verkar ikkje dimensjonen på krava så urimeleg.

Når kritikken knitrar som verst, spør eg kanskje, litt oppkava, mitt samvit til råds, men der er det berre godmøle. Så lenge vi held oss til dei lovreglar for saksbehandlinga som Stortinget har fastsett — og det gjer vi alltid etter beste evne — er det ikkje grunn for nattevak. Dei som ynskjer forandring av saksgangen, får ta opp spørsmålet om lovendring. Som ansvarlege for saksgangen har vi tøygd oss så langt vi kan. Lovene er nemleg også til for å verna om interessene til dei som har ansvar for å skaffe samfunnet nok elektrisk kraft. Også det har vi plikt til å hugse.

Hovudstyret sende i april i år ei innstilling om konsesjonsbehandlinga til Industridepartementet. Inntil vi får svar på den, må vi stemne fram i den lei vi har fulgt.

Til alle mine medarbeidarar i Vassdragsdirektoratet har eg difor ikkje nå nye direktiv å gje, men vil takke for godt utført arbeid i året som gjekk og be deim slappe av med *godt* samvit i jula.

Stavanger Aftenblad, 20.9.76.

Språkpolitikk innan NVE

Herr redaktør.

Suldal og Hjelmeland er to kommunar der nynorsken står sterkt blant folket. Dialektane ligg svært nær opp til nynorsk-normalen, og det er då naturleg at denne målforma vert nytta.

Slik er det óg i Eidfjord i Hordaland og Aurland i Sogn og Fjordane. Alle desse fire kommunane er utbyggingskommunar. Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har fått konsesjon til å driva kraftutbygging. Såleis er NVE med å dominera utviklinga i kommunane i svært stor grad.

NVE er ein statsinstitusjon. Politikarane seier mange vakre ord om å ta vare på den kulturarven som finst i bygde-Norge, men når alt kjem til stykke, går den norske stat sjølv fram som eit døme på korleis ein ikkje tek vare på kulturen.

I dei fire kommunane eg nemnde ovanfor, er det mykje verdifull kultur å ta vare på. Ikkje minst gjeld dette dei særprega dialektane. Men dette ser ut til å vera uvesentleg for NVE. Sjølv om kommunane nyttar nynorsk, kjem NVE med sitt stive bokmål i lysingar, kunn-

gjerigar m.m. Eg har undra meg på kva grunnen til dette kan vera. Dei fleste som vert tilsette på kontora til NVE, har gjennomgått ei utdanning der dei har lært både bokmål og nynorsk.

Kven er det som avgjer kva målform ein statsinstitusjon som NVE skal nytta i ein utbyggingskommune? Vert dette spørsmålet i det heile teke drøfta? Er den norske stat sitt snakk om kulturvern berre tome ord? Skulle det ikkje vera naturleg (og sjølv sagt) at NVE nytta den målforma utbyggingskommunen nyttar? Eller er det rett og slett viljen det står på?

Eg veit ikkje kven eg skal retta desse spørsmåla til, men eg vonar og kan nå fram gjennom avisa. Ein treng ikkje vera ihuga målmann for å sjå at det ikkje er rett slik det er nå. Det er tale om respekt for det målet me talar og skriv, og det er nå på tide at Vassdragsvesenet også respekterer andre og er med og byggjer opp, og ikkje berre byggjer ned.

Stavanger, 14. september 1976.

Atle Ingar Vold

Statskraftverkene

Av direktør Sig. Aalefjær

Året 1976 har på mange måter vært et interessant år selv om det har vært urolig. Jeg skal ganske kort nevne noe av det jeg tenker på. Detaljene for året kommer i årsberetningen.

Det har hersket stor usikkerhet om prognosene for fremtidig behov for energi, og dermed selvsagt også for elektrisk energi. Vil ønsket om redusert vekst i energiforbruket kunne få snarlig virkning? Jeg er enig i ønskeligheten av redusert vekst, men stiller meg tvilende til om vi kan tillate oss nå å innrette oss på at ting skjer så hurtig at det har innvirkning på de beslutninger som i dag bør treffes.

Diskusjonen omkring valg av hvilken type kraftverk vi skal satse på når vannkraften ebber ut, fortsetter for fullt. Kjernekraftspørsmålet er utsett til et utvalg har vurdert sikkerhetsspørsmålene. Varmekraftavdelingen bistår utvalget med utredninger og underlag, men har for øvrig innstilt alt arbeid med undersøkelser i marken. I desember 1975 søkte vi «konsesjon» på (det vil si tillatelse til å bygge) et 700 MW_e varmekraftverk på Karmøy, alternativt i Tysvær, fyrt med nordsjøgass og med olje som reserve. I januar 1976 fremla vi en prosjektstudie over gasskraftverk, plassert på plattform ved gasskildene i Nordsjøen. Gassalternativene er svært kostbare og ansees neppe aktuelle nå.

Når kjerne og gass er ute av bildet, gjenstår olje. Vi har på det nærmeste ferdig søknad om oljefyrt kraftverk i Østlands-området. Søknaden blir sendt straks det blir gitt klarsignal for at vi kan få gjøre det. Oljekraftverk er også kontroversielt. Vi opplever en utvikling i retning av at vi nærmest må søke om tillatelse til å søke om tillatelse til å søke om å få bygge så eller så. Det er ikke alltid lett å være Varmekraftavdeling, men det arbeide de gjør er nødvendig.

Vannkraftsiden karakteriseres ved at 3 anlegg (Skjomen, Grytten, Folgefonn) avsluttes, 2 store og 3 mindre anlegg er under oppstarting/utførelse (Eidfjord, Ulla-Førre, Oksla, Leirdøla og Kjela), 3 søknader er under behandling (Alta, Jotunheimen/Breheimen, Veig) mens 4 planer er like om hjørnet (Hellemo, Kobbelv, Svartisen, Vefsna).

En grov oversikt for NVE — Statskraftverkene viser at vi har ca. 4800 MW/23 TWh i drift, under utbygging 3500 MW/7,7 TWh mens vannkraft-

planer for ca. 3700 MW/ca. 14 TWh er til behandling eller vil foreligge som søknad i løpet av 1977.

Danmarkskabelens lykkelige gjennomføring (kabel 2 i 1977) er vi stolte av. At den straks etter ble ødelagt av utenlandske kjempetrålere var en overraskelse for oss såvel som for våre danske partnere (Elsam). Vi fikk riktignok dermed også utprøvd skjøteknikken. Kabelen vil i 1977 bli gravd ned på den utsatte strekning.

Det er fortsatt voldsom kostnadsøkning ved våre anlegg. Største delen skyldes alminnelig prisstigning. Inflasjonen fører til, foruten mange andre og større konsekvenser, at respekten for overslag og penger reduseres, en utvikling vi må søke å forhindre. Tross 12-15 % kostnadsøkning pr. år, som det har vært i det siste, har vi en sterk reell økning av virksomheten. I 1975 medgikk 934 mill. kr. til nyanlegg, bevilgning 1976 er 1382 mill. kr. og forslag 1977 er 1830 mill. kr.

På driftssiden går det som vanlig pent og pyntelig for seg. Noen overraskelser har det vært ved bl.a. skader på enkelte dammer. Det er overflate-skader uten fare for sikkerheten forutsatt de blir utbedret før de får utvikle seg til noe stort.

Driftsregnskapet ventes å gi overskudd ca. 120 mill. kr. mot budsjettet ca. 40 mill. kroner underskudd. For en stor del skyldes dette eksport til Sverige av tilfeldig kraft. En del av denne kraft har vi produsert selv, mye har vi kjøpt av andre, delvis til meget lav pris. I slutten av året har kraftsituasjonen endret seg. Da kabelen var klar etter skaden, var det dessverre ikke kraft å eksportere til Danmark slik vi tidligere i år regnet med.

Ved inngåelse av kabelavtalen var det forutsatt at en del av kostnadene ville bli dekket ved kjøp innenlands av tilfeldig kraft for videresalg til utlandet. At fortjenesten skulle bli så stor som de siste 2-3 år, var dog en overraskelse. Det at vi har tjent stort på andres kraft har ført til dels skarpe utfall mot Statskraftverkene. Det hevdes at vi urettmessig har beholdt for mye av fortjenesten. Situasjonen har til tider vært en stor belastning for våre folk i Produksjonsavdelingen og meg selv. Saken er behandlet av Hovedstyret og er nå i departementet. Vi håper på en avklaring.

Etter at vi i 12 år har vært samlet i Middelthunsgate, er vi dessverre igjen blitt delt. Driftsavdelingen og

Produksjonsavdelingen måtte flytte til Samkjøringens nybygg på Smestad. Fine kontorer, bevares, men mye tapes ved slik deling.

Jeg takker dere alle for slit og god innsats i 1976. Det er mye vi jamrer oss over, men heldigvis er det mye å gledes ved. Og takk for det —.

Ordet fritt:

Miljøet i Middelthunsgt. 29

Arbeidet i NVE er så mangesidig og omfatter så mange fagområder at det krever et utstrakt samarbeide, ikke bare med kolleger i egen avdeling, men med en rekke andre i hele huset.

Det er en kommunikasjon av gjensidige tjenester og informasjon som i mangel av påbud og informasjonsrutiner har som sin absolutte forutsetning tillit, gjensidig respekt og imøtekommenhet. Det er av uvurderlig betydning for utførelsen av arbeidet og for trivselen at en ikke har betenkeligheter ved å be en kollega om opplysninger en trenger og at samarbeidet, med de mange former dette har, går knirkefritt.

Disse personlige trekk ved miljøet her har vært et varemerke for etaten, og de har fungert som smøring i maskineriet.

Når jeg har bedt om spalteplass i «Fossekalen», er det på grunn av en opplevelse som har fått meg til å spørre om det innvarsler en annen, mindre vennlig og mindre imøtekommende, holdning overfor hverandre.

To ganger har jeg i den senere tid etter arbeidstidens slutt kommet ned i garasjen og funnet min og nabobilen stengt inne av en bil som freidig var plassert i innkjøringsgangen.

En ubetenksomhet eller nødssituasjon som det ikke er noe «å skrive i bla'et om?»

Vel, ihvertfall ingen forklaring, enn si undskyldning, fra bileierne når disse langt om lenge ble identifisert og fant det for godt å komme ned for å flytte bilen sin. — Så langt egne opplevelser.

Men så viser det seg at dette er en nokså dagligdags foreteelse og at de som NVE har pålagt å passe på at ordensreglene blir overholdt, ofte blir utsatt for fleip og sjikane når de forsøker å gjøre sin plikt.

Og da, da begynner dette, ved sin hensynsløshet overfor både kolleger og husets funksjonærer, å bli et brudd på vanlig folkeskikk. Får slikt anledning til å bre seg, kan det snart ødelegge den fine tone som har hersket her, og som det bør være i de ansattes og etatens interesse å opprettholde. De første ved sin påvirkning overfor dem som bryter ut, og etaten ved sine forholdsregler.

Holger Olsen

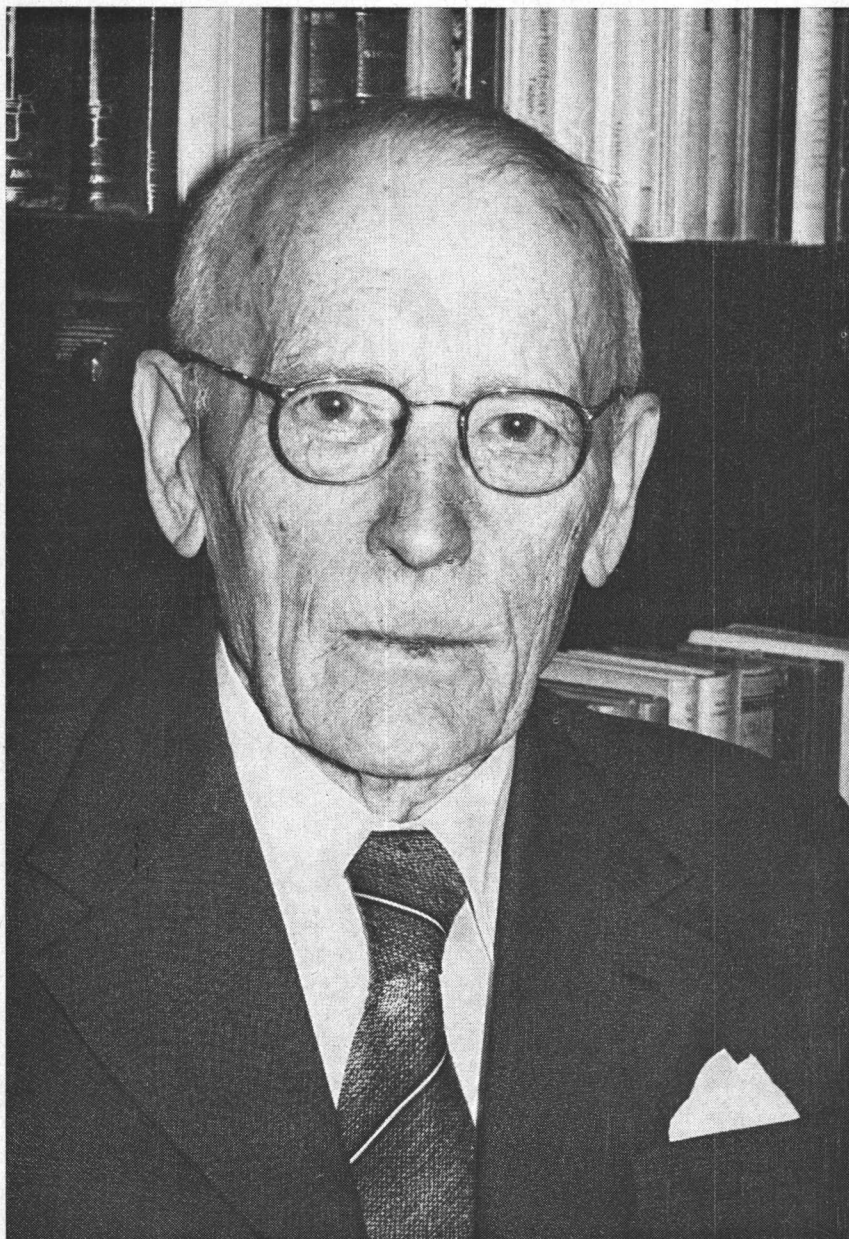

Foto: Svedahl

Dr. Olaf Devik 90 år

Den 20. desember fyller dr. philos Olaf Devik 90 år, og dette er en begivenhet som bør markeres i NVE's meddelelsesblad. Neppe har noen annen person, uten å være direkte lønnet for det, arbeidet så meget for

og ved vår etat som nettopp Olaf Devik.

Faglig sett har Devik spilt mesterlig på mange strenger. Det vil føre for langt her å gå gjennom hele hans virkefelt, men kun i korthet nevne

hans innsats som fysiker i vid forstand, meteorolog, forfatter og administrator.

For oss i NVE vil det være naturlig å fremheve hans arbeid som isfysiker. Hans interesse for is ble først vekket, sier han selv, «da han i 1928 ble oppnevnt som et av medlemmene i den kommisjonen som skulle søke å klarlegge årsakene til noen store isganger i Østerdalen i 1926-27 og 1927-28». Et par år senere forsvarte hans sin doktoravhandling over emnet «Termische und dynamische Bedingungen der Eisbildungen in Wasserläufen».

Devik var i 1950 en av stifterne av «Det offentlige isutvalg». Han ble utvalgets formann i 1957, etter professor H. U. Sverdrups død, og etter at han selv hadde gått av som ekspedisjonssjef i KUD i 1956 og således kunne påta seg slike verv. Devik arbeidet meget for å få i gang isundersøkelser i våre vassdrag og ydet aktiv innsats under opprettelsen av NVE's inkontor i 1950.

Etter at han ble pensjonist, fikk han sin egen arbeidsplass ved Iskontoret, og kontorets personale hadde den store faglige fordel og personlige glede å kunne arbeide i nær kontakt med den inspirerende fagmannen, foreleseren og entusiastene Olaf Devik.

Devik har vært med som issakkyn- dig i et stort antall vassdragskjønn. Han gav levende forelesninger for skjønnsretten, underbygget med til dels egne teorier og med tall og fakta fra Iskontorets undersøkelser. Det hele ble liksom så såre enkelt når Devik hadde forklart det. I dag kan vi faktisk med egne øyne se at de fleste av hans forutsigelser har slått til. Mange kraftstasjoner er nettopp plassert der de nå ligger, og mange vanninntak har fått sin spesielle utforming og plassering etter isforskeren Olaf Deviks vel begrunnede råd.

Med disse få ord vil vi i NVE gi en honnør til dr. Olaf Devik på åremålsdagen. Vi sier takk for godt samarbeid og ønsker lykke til i de kommende høye år. *J. Otnes.*

Dette er først og fremst en gratulasjon til

90 års-jubilanten,

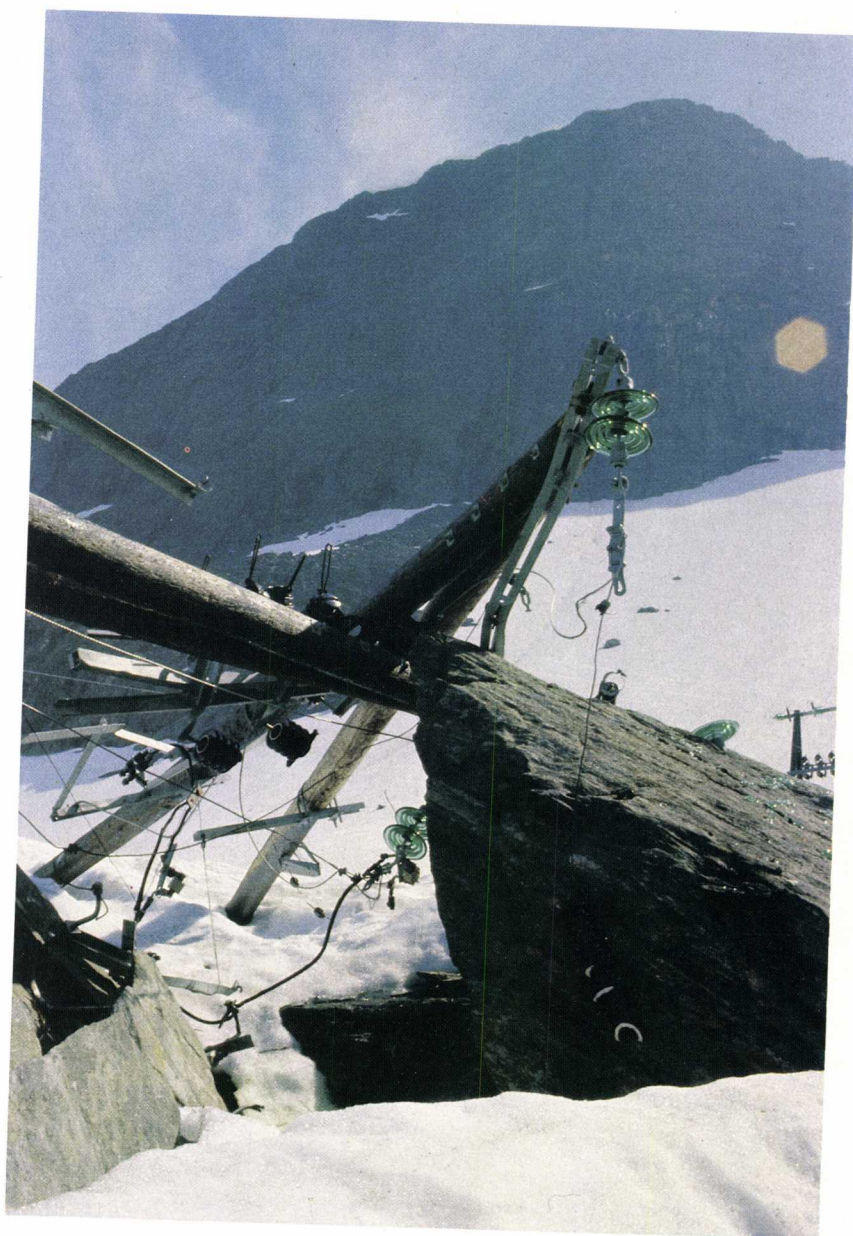
men det er også en takk for all kunnskap og visdom han har gitt oss, såvel faglig som menneskelig. Vi bringer ham derfor vår hjertligste hyllest i anledning dagen og våre beste ønsker for dagene framover.

Mennesker kan vise mange former og nyanser av vennlighet i sin adferd

overfor og omgang med andre. Det er ikke alltid at det er selve ordene som blir brukt som er det viktigste, men måten disse blir framført på. Enkelte mennesker har et slikt vesen at en rett og slett ikke føler seg vel i samvær med dem. Andre mennesker derimot kan utstråle en sterk menneskelig

varme, forståelse og oppmuntrende interesse bare ved sitt blotte nærvær. Olaf Devik er av den siste type mennesker. Han kan den vanskelige kunsten å lytte rolig, men aktivt til andre, for så i neste øyeblikk å komme med oppmuntrende kommentarer eller konstruktive forslag og ideer. Vi gleder oss alltid over å få besøk av ham.

I vårt arbeid dukker det stadig opp
Forts. s. 14

2. premie.

i "Fossekallen"

Klasse: Fargelysbilder

1. premie: Knut Svendheim, VN. Se første omslagsside.

Lysbildets tittel: Moderne anleggstransport II.

Juryens kommentar:

Et godt situasjonsbilde fra vår anleggsvirksomhet. Pent eksponert, gode fargekombinasjoner og fin fotovinkel. Tyngdepunktet i bildet (kolliet) er bra plassert og personene virker engasjerte. Uskarpheten i rotorbladene på helikopteret kunne gjerne ha vært større da den bidrar til å gi bildet liv. (Lengre eksponeringstid). Det var ingen dissens i juryen om at dette bildet fortjente førsteprisen.

2. premie: Herbjørn Fredriksen, SBA

Lysbildets tittel: Natur, kraft og krefter.

Juryens kommentar:

Et virvar av master, stag og kabler, knuste isolatorer og barsk natur har Herbjørn Fredriksen fra Isfjorden festet til diafilmen. «Resultatet av kreftenes frie spill» en hard vinternatt. Dette er et vanskelig motiv, men juryen syns bildet fortjener 2. prisen.

Det sekskantede lyse felt i høyre kant av bildet, er solrefleks i lysmålerpunktet bak objektivet i kamerahuset. Unngå derfor lysinnfall i søkeren under motlysopptak. Fotografen har gått tett inn på motivet og oppnådd fine detaljer. Stolpene som krysser hverandre danner et naturlig sentrum i bildet og motlyset er bra utnyttet. Altså som før sagt: 2. premie.

3. premie: Øystein Aars, VHG

Lysbildets tittel: «Høyt henger vi» - Sima.

Juryens kommentar:

Etter flere gangers gjennomsyn av de resterende lysbilder, ble vi stående ved: «Høyt henger vi» - Sima som 3. premie. Det er Øystein Aars ved VHG som har knipset dette. Bildet er knapt i komposisjonen, men har bra balanse og dybdevirkning. Fargene er duse og fint avstemt til hverandre. Personen er bra plassert i «kørja», men burde kanskje i dette miljøet ha iført seg hodeplagg (hjelm).

Klasse: Sort/hvit bilder

Juryens kommentar:

Kun én - 1 fotograf sendte inn sort/hvit bilder. Bildene var slett ikke dårlige, men juryen mener at motivvalget falt utenfor rammen for «Fossekallen»s konkurranse, og det blir derfor ikke delt ut noen premie i sort/hvit klassen.

Vi takker vedkommende for hans interesse, og håper at flere vil delta sammen med ham ved en senere anledning.

Øystein Skarheim, Kjell Køber,
medlemmer

Henrik Svedahl
formann

3. premie.

Den siste skanse - eller barrieren som ble brutt

Varamedlem Jenny Hårstad ønskes velkommen til hovedstyret av styrets formann, generaldirektør Sigmund Larsen.

Mandag den 29. november 1976.

— Jammen jeg synes slett ikke det er noe å skrive om. Man burde jo nesten skamme seg over at det er først nå at en kvinne opptrer i etatens hovedstyre. Slikt burde forbigås i taushet.

Disse bestemte, men allikevel vennlige ord kommer fra vår første vara-

kvinne i hovedstyret, husmor Jenny Hårstad fra Selbu. Og vi er så hjertens enige med henne. 55-års hegemoni med grå dresser måtte nå årstallet 1976, ett år etter kvinneåret, før en enslig kjole kunne blande seg i koret. Men som de ærlige personer vi nå engang er, vil vi ikke forsøke å stikke kjensgjerningene under stolen,

men derimot utbasunere dem for all verden i Fossekallen.

— Jeg hadde egentlig tenkt å trappe ned virksomheten utenfor hjemmet, og forlot kommunestyret i 1975 av den grunn, forteller Jenny Hårstad til Fossekallen over en kaffekopp i hovedstyrets lunsjrom. Foruten å sitte som styremedlem og formann i Sør-Trøndelag fylkes Bonde- og Småbrukerlag, er jeg også medlem av fagutvalget i skolestyret for Skjetlein Landbruksskole og i en rekke mindre foreninger. Slikt tar på, både overfor familien og ens egen person. Men da tilbudet om varamannstillingen til NVE's hovedstyre kom i 1975, følte jeg både plikt og lyst til å påta meg dette vervet. Arbeidsområdet var nytt og ukjent, men det har vært enkelte ganger man med spenning har kastet seg over de tilsendte dokumenter. Jeg har jo fått oversendt alle større saker, selv om jeg ikke har vært innkalt før til dagens møte. Et forfall blir jo ikke alltid meldt i så god tid i forveien, at man på kort tid rekker å sette seg inn i en halvmetre med saksdokumenter.

— Til slutt, fru Hårstad, etter en lang og arbeidskrevende dag i Oslo, hva vender De tilbake til i Selbu?

Jenny Hårstad rister på hodet og protesterer mildt. — Lang arbeidsdag skal jeg gå med på, men i en så hyggelig atmosfære merket man ikke så godt til at man hadde det hardt og krevende. Men jeg gleder meg tilbake til mann og fem barn på gården vår i Selbu.

Forts. fra s. 11

Dette er først . . .

nye, mer eller mindre innviklede, problemer. Mens vi er opptatt med å løse disse problemene opplever vi ofte at samtidig som vår viten vokser, øker også erkjennelsen av uvitenhet. En annen erfaring, som sikkert mange har gjort, er at i all forskning er følgende hovedpremisser av stor viktighet: Tankens frihet, evne til iakttagelse, sans for sammenhenger og vilje til ærlighet. Disse erfaringer har nettopp Devik påpekt og hjulpet oss til å se. Med sin bakgrunn som forsker og pedagog, med sin viten og visdom og sin mer enn et halvt århundres lange erfaring, har Devik gitt oss meget av stor betydning i vårt daglige arbeid.

Vårt ønske er at vi fortsatt kan få oppleve den glede det er når Devik besøker oss og gir oss noe av sitt overskudd av faglig viten og menneskelige varme.

Fra Iskantoret.

A-direktoratet har og arbeid ute i marka

Skjønnnet på Tokke har vart i 20 år og omfatter 5 000 takstnr. og 50 mill. kr. i erstatninger

Administrasjonsdirektoratet forestår behandlingen av de juridiske saker i samband med erverv av grunn og rettigheter som er nødvendig i forbindelse med byggingen av statens kraftverk og overføringsanlegg. Juridisk avdeling i dette direktoratet forestår forberedelsene og tilretteleggelsen av de skjønn som må holdes.

For tiden pågår slike skjønn i forbindelse med Ulla-Førre, i Eidfjord, i Jostedalen (Leirdøla), i Grytten og i Skjomen. Mindre tillegsskjønn pågår eller er forestående i Tokke, i Mauranger (Folgefonn-verkene) og i Bar-

dudalen (Innset-verkene). For statens overføringslinjer pågår en rekke skjønn på forskjellige steder her i landet.

Særlig skjønnene vedkommende de store reguleringer og utbygginger kan være langvarige. Eksempelvis nevnes at skjønn (og overskjønn) vedkommende Tokke-verkene har vart i 20 år og er ennå ikke helt avsluttet. En tid av 5 til 10 år er vanlig for de større reguleringer. Det er betydelige verdier og interesser som skal vurderes. Bare Tokke-skjønnene omfatter over 5000 takstnumre med samlet erstatningssum nær 50 millioner kroner.

Virkemidler i lederutvikling

Foredrag okt. 1976 for Samarbeidsutvalget

1. Generelt om ledelse

Å stå under god ledelse er nesten like viktig som å ha en tilfredsstillende lønn.

Den eksklusive leder kan ved sitt eksempel, oppfinnsomhet og hele holdning til medarbeider skape begeistring og innhold nesten under alle arbeidsforhold. Frem for alt er den eksklusive leder i stand til å få vidt forskjellige typer mennesker til å trekke sammen mot et felles mål og herunder få det beste ut av den enkelte.

På den annen side kan en leder som misforstår sin rolle spolere de gunstigste forutsetninger for å skape arbeidsglede og samhold. Det kan føre til personlige tragedier, tap av ressurser og endog til oppløsning av virksomheten.

På en arbeidsplass, hva enten den måtte være anlegg, kraftverk eller kontor er de fleste ansatte innstilt på å yte sitt beste. Der møter de normalt opp som friske, uthvilte mennesker.

Når de igjen drar derfra er deres ressurser tappet ut. Den tid som blir igjen har vært oppfattet som noe for bedriften eller ledelsen uvedkommen. Men slik er det ikke. Mange vil ta sine problemer med seg hjem, konstruktive eller negative, de vil ligge der til neste dag.

Arbeidstagerens situasjon er ikke delt i to — hjemme og på jobb — men utgjør et hele. Ansvar for en leder er derfor mer omfattende enn slik det tradisjonelt har vært oppfattet.

Bl.a. derfor har lederens rolle kommet langt mer i fokus.

Det var en vanlig oppfatning at evne til å lede andre i en arbeidssituasjon var en medfødt egenskap. Ofte ble en høyere utdanning ansett for å være garanti god nok til at man også kunne ha en ledende stilling. Man snakket om lederemner eller ledertyper. Det skulle være visse felles personlighetstrekk ved gode ledere uavhengig av den gruppe eller virksomhet som ble ledet osv. Slike felles trekk for de vellykkede ledere har det imidlertid vist seg umulig å finne.

Etterhvert har man derfor blitt klar over at ledelse er en profesjon som krevet formell opplæring og trening ved siden av at det stilles krav til personlige egenskaper.

For ansatte er virksomhetens kvalitet i forbindelse med dens ledelse

altså av den største betydning. Dette vil gjelde ledelse på alle nivåer — formenn, kontor- og avdelingsledere, direktører — men det er klart at virkningene av en dårlig ledelse normalt blir mer følbar jo flere ansatte denne ledelse er overordnet og omvendt vil en god toppledelse gjøre seg gjeldende langt utover i en organisasjon.

2. Lederutskiftning i NVE

De som er ansattes representanter i Samarbeidsutvalgene, bør begynne å interessere seg sterkere for hvorledes etaten takler oppbyggingen av sin fremtidige ledelse. Situasjonen er den at NVE i løpet av 10-12 år står foran en omfattende utskiftning av særlig de øvre ledersjikt. Måten utskiftningen blir gjennomført på vil få vidtrekkende konsekvenser for etaten og dens ansatte.

Det er interessant å tenke gjennom hvorledes en fornyelse av ledersjiktet kan bli gjennomført på:

2.1 Tradisjonell lederrekruttering

Utselgelsen av de øvre ledersjikt har særlig vært basert på:

- karakter fra akademisk utdanning, i første rekke teknisk høyskoleutdanning.
- Teknisk/faglige prestasjoner i første rekke innen etaten.
- Ansiennitet i etaten og ofte begrenset til tjeneste innen samme avdeling i mange år.

Det er mitt inntrykk at flertallet av driftsbestyrere, anleggsledere, overingeniører og fagsjefer kommer inn under denne form for utvelgelse. Det er i denne forbindelse interessant å merke seg en uttalelse fra Forbruker- og administrasjonsdepartementet i St. meld. nr. 95 (1975-76) om statens personalpolitikk:

«Jo høyere plassert en leder er, jo sterkere blir det stilt krav til ham om ikke bare å beherske sitt tradisjonelle fag, men også kunne se sitt fag og sine oppgaver i en større samfunnsmessig sammenheng. Lederne bør kunne se den politiske sammenheng i statens arbeidsoppgaver. Departementet har pekt på de spesielle forhold ved vår spesialistadministrasjon, tendensen til båsmentalitet og outrert sektortenkning».

Det er ikke min mening å dra den slutning at NVE har fått et dårlig ledersjikt, men på den annen side ville det være uklokt å lukke øynene for at realitetene ved den nokså ren dyrkede teknologiske spesialisering innen ledersjiktet, skulle ha unnlatt å sette sine spor. Jeg tillatter meg å påstå at departementets uttalelse har gyldighet også for NVE. Derfor har NVE-ledersjikt fått slagside til de teknologiske fag. Mindre forståelse for andre sider av lederrollen utad og innad er en uunngåelig konsekvens av dette.

Hvis etaten ikke tar i bruk nye virkemidler i sin lederutvelgelse vil situasjonen lett kunne føre til en ytterligere konsolidering av en teknologisk lederstil. Etatens muligheter til valg mellom aktuelle ledere vil bli begrenset til å vurdere søknadene i forbindelse med ansettelsen. Ofte vil alternativene være ansettelse av en som har tjenestegjort som nr. 2 i avdelingen eller velge en ukjent søker utenfra.

Det vil ofte ende med en ansettelse av den interne søker, dvs. nr. 2. Dermed følger etaten statsbyråkratiets typiske form for lederutvelgelse med følgende normale konsekvenser.

- Manglende evne til fornyelse.
- Outrert spesialisering.
- Orientering mot begrensede målsettinger.
- Fremmedgjøring for ansvar.

Byråkrati er ovenfor brukt i den organisasjonsteoretiske betydning av ordet slik det er beskrevet opprinnelig av organisasjonsteoretikeren Max Weber. Han satte også søkelyset mot virkningene av denne form for personalutvelgelse.

Det kunne en sjelden gang hende at etaten fant å gå forbi de interne søkere. Man satset på en ekstern kandidat. Man kan være heldig eller uheldig. Usikkerheten i forbindelse med innkjøring av en person som er fremmed med NVE's arbeidsform og fagområder og de ansatte vil være betydelig. Faren for et for sterkt brudd i en utviklingslinje er tilstede.

2.2 Nye former for lederrekruttering

Hvorledes skulle en ønskeliste over egenskaper for nye NVE-ledere se ut?

Hva burde med andre ord etaten legge vekt på hvis den skulle gå inn for nye former for rekruttering av toppledere:

- a) Personlig holdning, kreative evner.

- b) Inngående kjennskap til hele NVE, til de ansatte, organisasjon og arbeidsform.
- c) Kjennskap til landets elektrisitetsforsyning og dens plass i samfunnet. Kjennskap til landets vassdrag.
- d) Faglig, teknologisk bredde i de tilfeller det gjelder ledelse av typiske tekniske avdelinger eller oppgaver.
- e) Formelle kunnskaper om ledelse, organisasjon og økonomi.

En lederutvelgelse etter disse retningslinjer ville være i samsvar med de signaler myndighetene har gitt om statens personalpolitikk i St.meld. nr. 95 som jeg alt har referert til. Men den er ikke gjennomførbar uten at etaten går til omfattende forberedelser:

— Dels ved å sørge for at lederne får en formell utdanning i forbindelse med ledelse, organisasjon og økonomi, tiltak jeg ikke skal komme inn på.

— Dels ved å utnytte etatens egne, store muligheter for å gi opplæring med sikte på faglig bredde og et allsidig kjennskap til etaten og dens ansatte. Det er dette jeg nu vil gå inn på.

3. Toppledere, spesialister eller generalister

NVE vil få større og større behov for spesialister etterhvert som teknologi og samfunn kompliseres. Etaten bør ta sikte på egne avansements- og utviklingslinjer for denne viktige gruppe av ansatte. Jeg går ikke nærmere inn på dette.

For lederne derimot er det behov for

- generell samfunnsmessig oversikt.
- faglig kontaktflate.

Kravene i denne retning vil øke jo høyere opp lederen er plassert i organisasjonen. Det er ikke noe ferdigpakket utdanningsopplegg som kan gi NVE's forskjellige ledersjikt en balansert utdanning av denne karakter. Derfor må det bli etatens eget ansvar. Dette ansvar har mange private bedrifter og enkelte offentlige virksomheter allerede påtatt seg. Jeg nevner at Norges Statsbaner, Postverket samt Politi og Tolletaten har opplegg i denne retning. Frem for alt er det imidlertid Forsvaret som har lagt vekt på utvikling

av ledere gjennom egen skoling og en meget allsidig tjeneste.

De spredte tiltak vi har hatt i NVE i forbindelse med skoling av ledere, har stort sett vært myntet på det eldre, etablerte ledersjikt. Det er et høyst nødvendig reparasjonsarbeid på mangelfull praksis og utdanning.

Lederopplæringstiltak er i alminnelighet langsiktige å etablere. Det tar år før man kan vente resultater. Jeg mener tiden er knapp hvis etaten skal få de ledere den kan være tjent med. Det må utarbeides en samlet plan for etatens lederutdanning. Hensikten med dette skulle være å få utdannet et sett av helst yngre, lovende ansatte som ga etaten en reell valgmulighet når det nåværende ledersjikt med tiden skiftes ut. Det vi bør sikte mot er utvikling av NVE-ledere som vil være aktuelle kandidater til en rekke stillinger. Et eksempel vil klargjøre hva jeg mener:

Etaten vil i stadig sterkere grad utvikle seg mot å bli en elektroteknisk virksomhet. Det vil bli ledig en rekke ledende stillinger knyttet til forskjellige sider av elektrotekniske oppgaver, f.eks. fagsjef- og kontorlederstillinger i forbindelse med

- prosjektering av nye anlegg.
- drift av ferdige anlegg.
- planlegging av landets elektrisitetsforsyning.
- kontroll og tilsyn av elektrisitetsforsyningen.
- disponering og salg av elektrisk kraft.

Et allsidig, strengt holdt opplegg for personalrotasjon med sikte på tjeneste i et flertall av disse sektorer vil være av den største betydning for etaten og dens ansatte. Dels kan de fremtidige elektrotekniske ledere få den faglige bredde som er så nødvendig, dels vil en tjeneste på tvers av avdelinger være av den største betydning for det fremtidige samarbeid mellom ledende personer og mellom ansatte for øvrig.

Dette interne personalrotasjonsopplegg kan f.eks. tenkes supplert med tjeneste ved en eller flere av følgende institusjoner:

- Industridepartementet.
- Miljøverndepartementet.
- Samkjøringen av kraftverkene i Norge.
- Elektrisitetsforsyningens forskningsinstitutt.

Man kommer dermed over i såkalt avansert personalrotasjon som bør

være aktuelt særlig med sikte på de høyeste ledersjikt i etaten.

Det er lett å finne tilsvarende eksempler for andre fagkombinasjoner.

4. Andre ledeses og ansattes utviklingsbehov

Jeg har oppholdt meg vel mye ved de øvre ledersjikt, men dette må ikke føre til den slutning at behovene og mulighetene er mindre på andre nivåer, heller tvert om!

Etaten har ubrukte ressurser blant andre grupper av ansatte. De kan ha begynt sin yrkeskarriere med liten utdanning. Det må ved interne opplærings- og personalrotasjonsopplegg åpnes større muligheter for dem som har lyst, krefter og forutsetninger til å kvalifisere seg.

Man må ha for øyet at en rekke oppgaver er sterkt praktisk orientert. Betydning av en teoretisk bakgrunn fra a til z må ikke overdrives. Jeg våger igjen et eksempel, denne gang fra NVE's omfattende anleggsvirksomhet:

De ledende oppsynsmenn representerer en viktig gruppe ansatte ved vår utstrakte anleggsvirksomhet. Som ledere er de testet ut i et tøft anleggsmiljø, den praktiske erfaringsbakgrunn er meget omfattende, men den teoretiske utdanning kan være det svake punkt. Dog har flere elementærteknisk skole eller noe høyere teknisk utdanning:

For det første er det i dag for stor avstand i utdanning mellom oppsynsmenn og hans nærmeste overordnede, avdelingsleder ved anlegg — ofte hittil sivilingeniør. En allsidigere erfaringsbakgrunn for oppsynsmenn, eksempelvis ved å ha gjennomgått en planmessig tjeneste ved de sentrale kontorer på byggsiden, kanskje samtidig supplert med teoretisk kurs, vil være av stor betydning.

For det annet stiller jeg spørsmål om full sivilingeniørutdanning er riktig ressursanvendelse på de oppgaver en avdelingsleder ved anlegg ofte skal løse. Det dreier seg om anleggsadministrative og praktiske anleggstekniske problemer. Kravene til stor teoretisk viten er ikke fremtredende. På entreprenørsiden er det vanlig med en større bruk av ingeniører i slike stillinger. Det bør derfor vurderes hvorledes en intern utdanning kunne gjøre egnede oppsynsmenn og ingeniører aktuelle som søkere til avdelingslederstillinger. Det ville åpne et nytt perspektiv for en viktig yrkesgruppe i NVE.

Samarbeidsutval – Fellesmøte

I Avtale om samarbeidsutval ved statens verksemdar står det i paragraf 10 at Fellesmøte mellom hovudutvalsmedlemmane og formann og nestformann i distriktsutvala skal haldast minst ein gong i oppnemningsperioden.

Dagane 27.-29. oktober 1976 vart møte i NVE for perioden 75-76 halde på Hotell Hedemarken. Programmet var slik at det var ein innleiing og etter at han var ferdig var det høve til spørsmål og ordskifte. Det var omlag 60 stykke som var samla då første møte var sett til kl. 2000 onsdagskvelden. Ikkje eit einaste utval hadde kvinner med.

Første innleiing var Velferdssjef Harald Graatrud: «Samarbeidsutvalgenes virksomhet i NVE». Etter innlegget vart det eit livleg ordskifte der det kom fram sterk kritikk for at dei for seint fekk vite kva samarbeidsutvala ute i distriktet kunne bruke sjølve av velferdsmidler. Dei ville gjerne vite det før året var ute. Referata frå møta i utvala vart og kritiserast, det vart her nemnt at det burde vere ein eigen sekretær, det er vanskeleg for velferdskontoret å vinne med alt. Dette at medlemmane i samarbeidsutvala vart oppnemnde i staden for å verte valde var og oppe i ordskifte.

(Etter redaktøren si meining var det feil å la velferdssjefen svare på mange av spørsmåla her. Sjefane som sat der skulle teke ordet og late folk få høyre kva dei meinte, men det kom ikkje ein lyd frå dei. Dei to orda «Ledelsen» og «Ansatte» vart bruka heile tida. I staten er dette feil, begge partar er tilsette og det er ikkje noko greiddt skilje).

Torsdag kl. 0900 kom so: Generaldirektør Sigmund Larsen: «NVE' virksomhet».

Han hadde delt opp innlegget sitt i tre: 1. NVE' arbeidssituasjon. 2. Energitilstanden og 3. Diverse.

Fossekalen har prenta ein god del av innlegga til Gd i det siste so å få med det han sa her vil verte oppattaking.

I ordskiftet etter innlegget hans var det feire som meinte det må sterke verkmidlar til for å få noko energisparing som mona. Ein av talarane (som plar vere flink å ordlegge seg) sa at det vart vanskeleg med alle slag avgjerder, når gardkjeringane oppe i - - dal tek opp ordskifte om energisituasjonen». Dette tek eg med for å vise at det nok enno heng at noko av synet at «Vi» veit best.

Kl. 1010 var det overingeniør Jørgen Sørensen sin tur: «Virkemidler for utvikling av ledere».

5. Oppsummering

Jeg har trukket frem en del problemer og eksempler i forbindelse med utvikling av ledere i NVE. Hvorledes disse spørsmål blir løst vil få store konsekvenser for etatens ansatte sett på sikt. Dette er en oppgave som burde ha Samarbeidsutvalgenes oppmerksomhet i tiden fremover.

Oslo, 21.10.76

J. Sørensen

Laderitis, sjå side 23.

Av det som kom fram på dette møtet var vel dette det innlegget som hadde mest nye tankar. Sjå eige stykke.

I ordskiftet etter innlegget til Sørensen og i samtaler etterpå var det serleg eit spørsmål som var framme. Kva med dei som fekk opplering til å verte sjefar og so fall ut. Var det ikkje her ein stygg fåre for at dei kom til å få det vondt.

Kl. 1120, Driftsjef Thor Voldhaug: «Aktuelle problemer ved drift av statskraftverkene». Han kom inn på mangt og det var ordskifte etterpå.

Kl. 1400, Direktør Torolf Moe: «For-slag til ny lov om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.

Det kjem snart ei slik lov og den vil etter det han fortalde få svært store innverknader på arbeidslivet.

I ordskiftet var det serleg opplysingane om nye føresegnar for nattskift som var framme. «Ledelsen» meinte dette ikkje måtte kome til å gjelde for anlegg som var sette i gang då slike anlegg elles ville kome seinare i bruk enn planlagt. Frå anleggsarbeidarane si side vart det sagt tydeleg frå at ei utseting på 10-15 år av denne delen av lova ville dei ikkje godta.

Kl. 1615 Fagsjef Rolf Johnsen: «Aktuelle problemer ved Statskraftverkernes kraftledningsavdeling.» Noko av det han kom med var slikt som var meir generelt for heile etaten. Brukar vi arbeidstida rett eller er vi dagtjuvar. Han ville ikkje jage opp tempoet, men alle skulle ha i tankane å bruke den korte tida ein er på arbeidsplassen på ein skikkeleg måte.

Litt ordskifte vart det etter dette innlegget og.

Om kvelden var det so selskapleg samvær og her fall det mange gode ord som skulle vere refererte.

Torsdag kl. 0900 Bygningssjef Per Tønner Smith: «Aktuelle problemer ved statskraftverkernes kraftanlegg.»

Han var nok den beste innleiaren om problem for no vart det liv i ordskifte. Det var ikkje nokon som gjekk som katten kring varm graut, dei song ut.

«Ledelsen» fekk høyre om generasjonsskifte. Det nyttar ikkje å kome med same tonen til arbeidarane i dag som i «gode gamle dagar». Dei som skal vere sjefar i dag må lere ei ny lekse. Her og vart det teke opp dette om at den nye lova om arbeidsmiljø og utsetting av dei for anlegg som er igang.

Kl. 1010 kom so Torolf Moe att: «Tanker om ny utvalgsorganisasjon og om utvidet virksomhet». Det må ligge eit uhorveleg arbeid bak for å kunne inleie om to slike store emne. Eit anna spørsmål som melder seg er om dette skulle trengjast i ein so stor etat.

På same slag møte i Hurdal for to år sidan var det ynskje om at ein skulle prøve å få folk utanom «huset» til innleiarar, det hadde lukkast å få ein.

Kl. 1110 kom Driftsbestyrar Arnulf Ervik: «Hva kan gjøres for å bedre vår stilling i konkurransen om kvalifisert arbeidskraft». Ervik kom inn på mange område, m.a. opplering, gode og sikre arbeidsplassar, nok folk so ein slapp press.

Det vart også her noko ordskifte. Generaldirektøren sumera so opp:

«Hvilken erfaring har hovedsamarbeidsutvalgenes møte gitt oss». Han let vel, for honom som var ny hadde det vore lærerikt. Det hadde vore noko snakk om barriere mellom dei overordna og underordna, men etter den frie tonen som var bruka her på møtet meinte han det fanst ikkje slik barriere.

Redaktøren tykte dette møtet var mykje betre og meir verd enn det i Hurdal for to år sidan og takkar for at han fekk vere til stades. SN

Nordmenn tildeles brasiliansk orden

I Norges Handels- og sjøfartstidende 30.6.76 sto denne notisen: med Brasil. Sivilingeniør Åge Hjelm-Hansen arbeidet i Brasil i 50-årene for Noreno do Brasil (Norconstruction). Han er nå ansatt i Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og var formann i Norsk-Brasiliansk Forening fra 1964 til 1970.

Under en middag den brasilianske ambassadør holdt i går kveld, ble skipsmegler Per Fürst, sivilingeniør Åge Hjelm-Hansen og direktør Kjell Christophersen overrakt medaljer til den brasilianske orden «Ordem de Rio Branco». Medaljene ble på vegne av ordenens stormester, president Ernesto Geisel, overrakt av den brasilianske ambassadør i Norge, J. O. de Meira Penna.

«Ordem de Rio Branco» tildeles brasilianske og utenlandske borgere som har ydet store tjenester på deres respektive områder i arbeid forbundet med Brasil. Skipsmegler Per Fürst reiste første gang til Brasil for over 30 år siden, hvor han har arbeidet for Øivind Lorentzen-gruppen. Ambassadøren uttrykte ved overrakkelsen at Fürst har vært en meget nyttig mann i forholdet mellom Brasil og norske shipping-interesser der. Sivilingeniør Åge Hjelm-Hansen arbeidet i Brasil i 50-årene for Noreno do Brasil (Norconstruction). Han er nå ansatt i Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og var formann i Norsk-Brasiliansk Forening fra 1964 til 1970. Direktør Kjell Christophersen har siden 1970 sittet som formann i den samme forening. Fra 1948 til 1952 arbeidet han i Brasil for et firma som hans fars kaffeimport-firma representerte i Norge. Han er nå eier av import-firmaet og handler også med andre brasilianske varer.

Handel og Sjøfarstidende 30.6.76.

Har samene rettssikkerhet i Norge?

Har samene rettssikkerhet når storsamfunnets interesser er med i spillet? Dette kan man virkelig begynne å lure på, når man betrakter de utspill Vest-Finnmark Jeger- og Fiskerforening har gjort mot samene det siste halvåret.

Både reineiere og bofaste beskyldes for tyvfiske i Repparfjordelva og sjikaneres på det groveste, uten at JFF ofrer noen tanke på hvem som er urfolkningen i området.

I de gamle samiske samfunn var det ikke nødvendig med privat eienomsrett, man så på områdene som et felles eie. I århundrer hentet befolkningen sin føde fra hav og fjell, uten at naturens økonomiske balanse ble forrykket.

Men i den moderne tid kunne ikke dette fortsette. Noen bemedlede byfolk gikk sammen og dannet forening — JFF. De fikk forpaktet Repparfjordvassdraget og andre vassdrag i samiske bosetningsområder fra Staten. Staten anså seg selv som grunneier, på tross av at den amiske befolkning som helhet har hevdvunnen bruksrett til sine egne områder.

I denne sammenheng er JFF inntrengere i samiske områder. De driver fiske som fritidssysse — og mener selv de har alle rettigheter. At de tar maten fra munnen på lokalbefolkningen, synes ikke å vekke særlige kvaler, bare de selv får fylt sine frysebokser. Da er det heller riktig å skjelle ut og ærekrenke disse sammene — som jo er umulig å skjelle fra hverandre.

Den norske stats og dens rettsapparats holdning til den samiske befolkningsgruppe er satt på en hard prøve. Nå får vi virkelig se om de siste års samevennlige politikk bare er tomt prat — eller om det ligger vilje til å forstå samene bak. Dersom samene, slik som i tidligere tider, også nå skal stå alene og hjelpeløs mot storsamfunnet, må vi søke hjelp andre steder. Verdensrådet for urbefolkninger har fått observatørstatus i FN — og det bør samene om nødvendig benytte.

Vi kan ikke lenger passivt se på at bemedlede byfolk skal fortrenge reineiere, småbrukere og andre av samisk ætt.

Frå Sagat 31.-32.76.

Geir Wulff.

Hva ønsker folk å vite om elektrisitet?

En stor Gallup-undersøkelse som ble foretatt i Sverige i fjor, viser at folk føler de vet for lite om elektrisitetsspørsmål. På spørsmål om hva man ville ha informasjon om, så viste det seg at 58 % ønsket å vite mer om elsikkerhet og 56 % om fornuftig anvendelse av elektrisitet, 36 % ville vite mer om priser og tariff-fer, 22 % ville vite mer om elektrisk oppvarming, mens 19 % ville vite mer om elinstallasjon. Det var også en rekke andre områder hvor folk ønsket mer informasjon.

De undersøkelser som har vært foretatt i Norge, viser at interessen for disse spørsmål også er stor her, og for å imøtekomme dette behovet, har Elforsyningens Informasjonstjeneste og Norske Elektrisitetsverkers Forening laget en informasjonsbrosjyre som heter «Vårt elektriske hjem». Denne blir distribuert gjennom elverkene og abonnentene kan henvende seg til sitt eget elverk for å få brosjyren.

Brosjyren gir kortfattet informasjon om de nevnte spørsmål pluss flere andre, som f.eks. råd til husbyggere og om økonomisering med strømmen.

Elforsyningens Informasjonstjeneste

Referat frå samarbeidsutvalet ved Vestlandsverka

4. Opplæringsleder Åkre fikk så ordet.

Han fortalte at stillingen var blitt opprettet etter krav fra driftsbestyrerne som ønsket at opplæringslederen bare skulle ta seg av driftens behov. Det ble ikke godkjent at opplæringslederen bare skulle tjene SD eller S, men hele NVE. M.h.t. kursdeltagelse så bør man ha et spesielt behov for opplæring før man melder seg til et kurs. Likevel var det klart at det ville bli et økende behov for kurs p.g.a. strukturforandringer. NVE's syn på opplæring er lite uttalt. I LTP-planen for 73/74 konkluderes det med at NVE ikke vil satse på stor etatsopplæring da vi må kunne rekrutere fra det vanlige skoleverket.

Dette er i tråd med det sentrale syn. Det har for øvrig vært en uheldig utvikling innen enkelte etater som driver egen opplæring i konkurranse med skoleverket. Kurser skal være ajourføring av folk som er i arbeid. Man kan si at opplæring er et lederansvar. Men kan man ikke gi opplæring lokalt, foreligger det

kursbehov. Man må da foreta en oppstilling av vedkommende stilling for å finne frem til hvilke områder vedkommende ikke dekker faglig. Da ser man konkret på hvilket felt opplæring er nødvendig, og man unngår å høre at «jeg har 25-års ansiennitet og det er min tur til å dra på kurs».

Opplæringslederen fortalte videre at han tiltrådte sin stilling i midten av 1974. Det året ble det til kurser benyttet kr. 60 000,—. I 1975 ble det brukt kr. 103 000,— på driftens regnskap, av disse ble kr. 58 000,— benyttet i distriktene. Omregnet til kursdøgn ga disse tallene 587 kursdøgn totalt og av disse 434 kursdøgn i distriktene. I de nevnte beløp er ikke medregnet reise, opphold eller lønnsutgifter.

I 1975 ble det bl.a. holdt kurs for driftssentralbetjening som varte i 14 dager. Det er også planlagt et kurs for elektroteknisk vedlikeholdspersonell. Dette kurset ble holdt i 1969/70 og strakk seg over 3 uker.

Mange har ment at dette kurset strakk seg over for lang tid og man kan nå tenke seg ved fremtidige kurs å dele det opp i et innføringskurs, deretter spesialkurs på konkrete saker som kabelskjøting, turbinregulatorer osv.

Sertifikater er et særlig problem. Driftsforskriftene krever sertifikat og det har vært gjort en analyse over hvor mange som burde ha sertifikat. Det viste seg at behovet var stort, hele 90 stk., men er samtlige som burde ha sertifika interesserte? I denne forbindelse er også teoriundervisning et problem. Korrespondansekurs må sies å være en dårlig løsning. Ved Ålesund og Harstad yrkes-skoler arrangeres det 5 måneders kurs som er egnet, men da kreves det permisjon og hva med lønn under kurset? Der kan det opplyses at man vil søke departementet om tillatelse til å gi permisjon med lønn tilsvarende kraftstasjonskurset.

Etter innledningen ble det diskusjon og spørsmål. Bern kom inn på lov om arbeidsmiljø og miljøvern og opplæring som denne forutsetter. LO/NAF har et opplegg klart, NVE ikke.

Åkre opplyste at NVE kommer til å få et tilbud gjennom opplæringsseksjonen/Forbruker og Administrasjonsdepartementet og opplegget vil vel i store trekk bygge på LO/NAF opplegget.

Frå Finn Lied si tale på årsmøtet i NEVF

Lied tok mellom anna for seg kor langt fremme norske granskarar hadde vore når det galt elektrisitet og utnytting av den:

«I den teknologiske utvikling som fulgte den grunnleggende erkjennelse, er det interessant at også Norge deltok til tross for at tyngdepunktet vel lå i Tyskland og senere i USA. Norske ingeniører som Jens Bache-Wiig, Ole Sivert Bragstad og Karl Martin Faye-Hansen var betydelige i europeisk forstand. Ved sin undervisning ved den nyopprettede høyskole bidro de til å utvikle en generasjon elektroteknikere som har gjennomført oppgaver i vårt land hvis sum plasserer oss på en unik plass i verdensmålestokk, med vel 50 % av all energi som forbrukes innenlands fra vannkraft og distribuert inn i den fjerneste avkrok. Men elektroteknikerne arbeidet hånd i hånd med konstruktøren av turbiner, jeg nevner bare professor Gudmund Sundbye og overingeniør Henrik Christie og med bygningsingeniørene, som fikk oppgaver som talte i verdensmålestokk og som løste disse. Elektroteknikere, turbin-konstruktører, bygningsingeniører falt inn som team-medarbeidere under et antall betydelige organisatorer, det er nok å nevne direktør Christoffer Kahrs Kiellands virksomhet i mellomkrigsårene. Disse team bidro til å utforme det moderne Norge. Men vi må heller ikke glemme de pionerer som så anvendelsesmulighetene for elektrisk kraft og som presset på, Sam Eyde og Birkeland som tok initiativet til utviklingen av vår nitrogenindustri, C. M. Söderberg og Matthias Sem som så perspektivene i den elektrometallurgiske industri og Georg Tyssland og Ivar Hole som lanserte den elektriske rujernsfremstilling. Dette var entreprenørenes tid — de var tidens helter og de skapte vårt lands historie. Mest til godt!

Selvfølgelig var det leit at ikke høyspenningsoverføringene og liketerteknikken ble utviklet før vi grunnla Høyanger, Rjukan og Glomfjord. Men ville vi være denne periode foruten?

De store oppgaver og muligheter presenterte seg også overfor norsk industri både på vannkraftsiden, hvor jeg har nevnt overingeniør Christies innsats på Kværner, og på elektro-siden, hvor jeg kunne nevne direktør Solbergs arbeide på NEBB og utviklingen ved National Industri. Vårt egenartede forsyningssystem ledet til

utvikling av samkjøringsteknikken, hvor ingeniør C. Blydt bør erindres som en av pionerene. Ute i Europa la man de kullfyrte stasjoner i forbrukersentrene, vi måtte, som Sverige, utvikle det samkjørende konglomerat hvis siste element er kobelanlegget til Danmark, som er et pionerarbeide og som tillater oss å si at ånden fortsatt er der, den som den unge Wilhelm Bjerknes representerte ved den store elektroutstilling i Paris i 1881 og som fortsatt lever innen vårt el-forsyningssystem. Dette er en imponerende industrigren som produserer ca. 75 TWh pr. år, beskeftiger ca. 15 000 ansatte og forvalter en kapital etter dagens verdi mellom 50 og 100 milliarder kroner. Denne industri eies for 30 % vedkommende av Staten, 50 % av fylker og kommuner og 20 % av private. Blandingsøkonomien er altså også her mønsteret. Men i NEVF har vi det samlende faglige forum — som med stolthet kan se tilbake på de 75 år — og med forvisning om at i fremtiden vil elektrisitetssyningen i vårt land bare øke i betydning som det energiforsyningssystem som best tilfredsstiller alle de krav det moderne samfunn stiller.

Om situasjonen framover sa han:

«Energiforsyningen bør sees i langt perspektiv, hvor langt kan drøftes. Hvis vi taler om tiden frem til neste istid om 10 000 eller 100 000 år, er det bare, ut fra dagens kunnskap, fusjon og solenergi som på global basis er interessant. Men det er ikke forstandig å anlegge et så langt perspektiv. Men 75 år, en periode som vi i dag har i tankene, er et passe tidsrom også fremover, fordi noen revolusjonerende ny teknologi i energisektoren neppe vil foreligge innen dette tidsrom. Vi kan derfor resonnerer ut fra det vi aner på basis av dagens kunnskapsnivå.

I et slikt perspektiv vil oljen og gassen for de fleste bli en mangelvare og for oss et kostelig råstoff som det ikke kan være sunn sans i for våre formål i omforme til elektrisitet med lav virkningsgrad. Andre, som har valgt denne linje i en tidsperiode med ekstremt lave priser, vil måtte fortsette p.g.a. det forsyningssystem som er bygget opp og p.g.a. av problemene med alternativene.

Men for oss i dag å introdusere oljen og gassen for produksjon av basis-elkraft med lav virkningsgrad synes å være en teknologisk og ressurspolitisk sett reaksjonær linje. Det

kan være tungt å erkjenne dette ved det tidspunkt da vi akkurat er blitt selvforsynt med olje og strever med å ekspandere vår produksjon.

«Lannkraften er vår solenergi, den bør i sin tid suppleres med de former for kjerneenergi som tiden vil vise best tilfredsstiller de samlede krav til sikkerhet, miljøbelastning og økonomi. Vi har litt tid på oss, skjebnen har fritatt oss fra å mene noe.

Men la den tanke dø at vi skal løse vårt problem ved å bygge ned vår kraftforedlende industri. Det vil bare overføre et kraftproblem til andre land — og vil være en usolidarisk handling, først og fremst overfor våre egne industrisamfunn, men også i global målestokk.»

Og til slutt sa han:

«Energiforsyningen er nettopp en slik sektor hvor perspektiv og langsiktige retningslinjer er nødvendige. I løpet av de 75 år NEVF har bestått, er Norge blitt et elektrisitetens land. Det er alt som taler for at elektrisiteten vil fortsette å være hovedelementet i vårt energiforsyningssystem og dette vil sikre NEVF en fortsatt sentral plass innen vårt samfunn. Foreningens pionerer og dagens tillitsmenn har gjort og gjør en stor samfunnsmessig innsats, og det ganske folk hilser dem i ærbødighet og med takk.»

MØRKT

Mor: — Det var to kakestykker i skåpet og no er det berre eit. Kva har du å seia til det, Unn?

Unn: — Det var så mørka i skåpet, mor, så eg såg berre det eine.

Det er mange som vil ha det til at no for tida er det umogleg å leva av inntektene sine — men dei kan prøva utan.

SVALLESJUK

I eit gjestebod hadde den svallesjuka Olga ein lækjar til bords, og ho snakka i veg. Så kom ho på å ville spørja lækjaren om noko. Det var om mannen hennar. Han var så fæl til å snakka i svevne. Var det noko gjera med slikt?

— Hm — dersom De let han få koma litt til orde om dagen, så vil han nok betra seg, meinte lækjaren.

KRANGEL OG SKULDINGAR

Direktøren: — Det er eit par av funksjonærene her på kontoret som lagar ein usunn atmosfære med stadig krangel og skuldingar. Såleis skal de Lydersen ha sagt at Petersen er dum som ein sau.

Lydersen: — Det har eg aldri sagt. Det eg sa var at eg alltid tenkjer på Petersen når eg et fåriskål.

Naturvern

Vardevakt og velstand

Ved avd. ing. Sigurd Nesdal

Vi i NVE er av dei institusjonar som på godt og vondt er med og formar det vi vanlegvis kallar natur. Slær ein opp i eit leksikon so finn ein straks at ordet natur ikkje er let å definere, der er teke med fleire tydingar.

1. Alt ein kan observere.
2. Alt som Gud har skapt.
3. Dei materielle ting.
4. Det som eksisterar utanom menneskja.

Og so er der ei tyding som er slik at naturen er dei eigenskapane som gjer at noko er som det er. Dette ville vere noko heilt anna om ein av desse eigenskapane vart borte. Altso, inngrep i naturen gjer at det som var natur før inngrepet ikkje er natur etter inngrepet. Dette siste er slik vi vanlegvis ser på det. Vi har lett for å seie at det eller det er unaturleg dersom noke vert anleis enn vi er vane med. Då isbreane kring 1750 tok til å vekse so veldigt, fann folk det heilt unaturleg, det var Guds straffedom. Breane vaks avdi det var ein kuldeperiode, so det var heilt naturleg årsaker til det, men når breen vaks sa at han braust seg veg fram over eng og åker, so var det ikkje rart at dei då trudde slik.

Religion har hatt og har ei stor makt over menneskja. Når det gjeld å legge under seg jorda og nytte naturen til beste for seg so er det ingen ting som talar mot det i den kristne trua som vi har hatt her i landet i 1000 år. Anleis var det kanskje i før-kristen tid. Vi har heilt fram til våre dagar hatt truer og segner om vette som var i elv og foss. Kvennaknarren eller Fossegrimen eller kva han no heitte. I desse segnene og sogene er det mykje som tyder på at folk hadde ei stor skuldkjensle for at dei hadde gjort noko unaturleg når dei fekk fossen til å dra vasshjul.

Kristendomen og vasskvenna kom truleg her til landet omlag på same tid, men det gjekk lenge før dei gamle truene hadde misst makta over menneskja. Litt om senn vart likevel vasskverna mest einerådande når det

Ei seter.

galt å male korn. Kring 1830 hadde vi 30 000 slike kvernar kring i landet. I kvar ei elv eller kvar ein liten bekk som hadde sa pass fall at det kunne brukast og låg so nær ein buplass at ein rimeleg kunne nå dit, der var det ei eller fleire kvernar. Omlag 200 000 h. k. var det på den tid installert i desse vasskvernane. Reiste ein oppgjennom dalane sa såg ein dei langs alle elvar og bekkar og rodde ein langs kysten og inngjennom fjordane, sovar det same der. Ja, svært ofte fanst det korkje elv eller bekk der dei stod, kvenna kunne brukast berre i flaumver. Eg skal helse og seie dei synte i landskapet rundt i landet desse 30 000 kvenane med slok, stengsle og dammar. I dag prøvar vi å ta vare på nokre få so dei som kjem etter oss kan sjå.

Alle desse kvennane var inngrep i naturen som kom litt om senn, men i det 10-året som no gjekk ut, var det og 1000 år sidan det kom påbod om eit landsomfatande inngrep. Det var varslingsystemet med vardar eller vetar rundt på fjelltoppar i heile landet. 700-800 slike veit vi om. Her syner det endå mindre att enn av kvennane. Vetane var stokkar som stod på ende og var lette å tende varme på. Dei er rotne opp alle og av vete-

stovene (vakthusa) som var oppsette, står berre ei einaste att. I år skal so desse vetane takast i bruk att, 6. september skal dei tennast og det er naturvernet som gjer det. Dei skal symbolisering mot øydelegging av naturen, det er fåre på ferde.

Det tredje og største inngrep i det vi i dag ser som naturområdet er seterbruket. Dette er og det eldste, truleg like gamalt som fast busetting i bygdene. For vel 100 år sidan var talet på sætrar høgast og det var omlag 50 000 rundt i landet som hadde sætrar, eller stølar som det blir kalla sume stader. Ein kunne sjå frå varde til varde rundt heile landet rå dei var i verksemd. Då alle dei 50 000 sætrane var i bruk, kunne ein mest bokstavleg høyre kvarandre rundt heile landet frå sæter til sæter, ialfall når sætergjentene tok neverluren i bruk. På 100 år har stølsbruket mest falle ut, og. I bygd etter bygd har dei slutta heilt og for eit par år sidan tok dei opp arbeidet med eit stølsmuseum i eit fjellområde nær Bergen.

Stølshusa forfell i alle fjell, om nokre få år er dei nedrotne. Berre bersteinane står att og viser kvar stølane låg. Vi som var vane med å sjå stølsbus og krøter i fjellet, tykkjer det er ille det som her har hendt. Likevel

må vi vel sjå det slik at naturen har teke tilbake ein skanse som den tapte for hundrevis av år sidan. No er det berre Den Norske Turistforening som er so pass pengesterk at dei maktar å halde fast på å ha hus rundt om i fjella. Vanlege folk legg hyttene sine i hyttebyar der dei kan ha post og telefon og kloakk som heime.

Øydelegging av skogen på fjellviddene og ute ved kysten var og store inngrep. På fjellet var det for å skaffe køl til gruver og jarnvinning og ved kysten var det til saltbrenning dei snøydde skogen. Denne øydelegginga har ikkje retta på seg seinare.

Siste 50 åra er det vegbygging og kraftutbygging som har vore og er dei store naturøydeleggingane. Lenge var det få eller ingen som akta på dette. Kraftanlegga var små og minnte mykje om dei inngrep som sagbruk og kvernstøde hadde gjort i terrenget. I det siste har stasjonane vorte større og større og inngrepa verre og verre. og større og inngrepa verre og verre, og fleire og fleire ser fåren det kan vere med dette. Her har det forresten hendt noko siste 10-åra som ein mest må seie er revolusjonerande. Byfolk ser ikkje berre på øydeleggingane i næraste omland kring byen, dei tenkjer på heile landet. Før hadde det lite å seia for dei om det kom aldri so skjemmaende steinrøysar frå tunnel- tverrslag i fjellsidene, eller kraftlinjer

som synte langar leid. Det var ingen i byen som brydde seg om dette når det berre ikkje skjemde deira næraste fri-luftsområde. Desse utbyggingane skulle skaffe billeg kraft til byen og då so. No er det kome ein snunad her. Dei turre elvefara ser ut som sår i landskapet og nedtappa vatn er ikkje noko vakkert syn for turistar som tek ein tur til fjells.

For mange er elles øydelegginga av dyrka mark den verste vandalismen. Jord som har blitt halden i hevd i 1000 år, vert grytt ned med stein og asfaltert. Ofte kunne ein til byggegrunn bruke område som ikkje kan dyrkast. Dei som skal bygge, reknar ut at det er billegast å bygge på den dyrka jorda. På kort sikt kan det sjå ut slik, men det er so kort at ein skulle ikkje tru folk med omtanke såg det slik. For meg har det sett ut som nærmast unormalt når dei store avisene i Oslo skrik opp når utmarksområde nær byen blir tekne i bruk, men teier og samtykker når dyrka jord vert øydelagd for alltid. Det er på ein måte forbod mot å øydelegge dyrka mark, men det er dette med byggekostnaden som er større på kort sikt. Her går politikarane rundt problemet som katten kring den varme grauten.

Alt det andre er likevel småproblem mot det skremle som held på og hende, forgifting av jord, vatn og luft. Vi brukar meir og meir giftstoff

i striden mot ugras og innsekt. Fabrikane spyr ut uhyggelege mengder med giftig røyk som driv rundt i lufta for til slutt å falle ned og forgifte vatn og jord. I mange slag fabrikkasjonsprosessar blir det nytta store mengder gift som sidan vert sleppt ut i elvar og vatn og til slutt hamnar att i havet. Dyr, fugl og fisk får gifta i seg og i siste omgang kjem ho tilbake til menneskja i matvarer frå desse.

Endå vi veit om alt dette, so er det ingen som torer ta avgjerder for verkeleg å prøve å stogge dette kapp-laupet mot undergangen. Alle, politikarar, handelsfolk og teknikarar snakkar om større og større velstand og framgang. Det tyder i deira munn større energiproduksjon, meir industrivarer, meir røyk og meir gift. Auker skal vere so og so mange prosent for året og dobling på so kort tid som råd. At denne kurven for velstandsauke snart møter ein kurve for øydeleggingane den valdar, ser ingen ut til å ta alvorleg. Alle skuldar på kvarandre, ingen kan gjere noko. Teknikarane reknar ut etter oppdrag dei har fått, handelsfolk og fabrikantar hjelper til å følge opp den auken det er rekna med i budsjetta og politikarane gjør det folk ventar av dei, so og so mange prosent auke fra år til år.

KVEN SKAL BRYTE DENNE VONDE SIRKELEN?

Gamal kvern.

Statssekretær Eskild Jensens tale på Norske Elektrisitetsverkets Forenings 75 års jubileum

Den 75-årsperiode som er gått fra Norske Elektrisitetsverkets Forening ble grunnlagt spenner over *det meste* av den moderne industrireise i Norge. Den spenner over *hele* utviklingen av vårt moderne velferdssamfunn. I det politiske bildet spenner denne perioden over en tid fra unionen med Sverige til dagens Norge som er i ferd med å utvide deler av sin myndighet til å gjelde havområder som er tre ganger så store som landet selv. Jeg skal ikke prøve å tegne noe detaljert bilde av det norske samfunn på den tid Norske Elektrisitetsverkets Forening ble startet. Men la oss feste oss ved enkelte trekk fra den gangen, og som kan illustrere at vi aldri i vår historie har hatt en periode med så store forandringer av samfunnet som i disse 75 år.

Mens deltakerne i dagens festmøte ser ut til å ha mange gode dager foran seg, var den gjennomsnittlige levealder ved inngangen til århundret bare 50 år. Det var den gangen det fantes fire ganger så mange seilskip som dampskip i Norge, det var registrert hele 5 biler, men ingen motorsykler. Den første kom ikke før året etter.

Den gjennomsnittlige vernepliktige soldat var 10 cm. kortere enn hans yngre utgave av i dag, det ble betalt skuddpremie for felling av 8 bjørn, 14 ulv og 140 ørn.

Men for å komme dagliglivet litt nærmere kan jeg berette at melken kostet 17 øre literen og poteter 6 øre kiloen. Hvis noen fant gjøkalkv til 1 krone og 11 øre kiloen for dyrt, fikk man ta vanlig øksekjøtt til 1 krone og 7 øre.

Folk betalte skatt også den gang. Statens inntekter av brennevinssalg var for øvrig like høye som hele inntektsskatten, 5 millioner kroner hver. Men skattebyrden var vel ikke det mest sjenerende, det norske folket betalte samlet i skatter og avgifter den gangen 8 % av nasjonalinntekten, i dag er tallet ca. 45 %. Dette kan høres rosenrødt ut, særlig når man legger til at Norges Statsbaner det året hadde et overskudd på hele 3 millioner kroner.

Men, sosiale forhold og inntektsforhold blant størstedelen av befolkningen, ga ikke noen særlige muligheter til å sammenliknes med dagens høye nivå.

Riktignok hadde byråsjefen en årslønn på hele 4000 kroner og tjenesteuniform, og på statsbudsjettet for 1901 ble det bevilget 4500 kroner i lønn og 375 kroner i personlig tillegg til professor F. Nansen. Men gartnerguttene i Tøyens Botaniske Have tjente 480 kroner og Finansdepartementets hjelpebud, hvis plikter også inkluderte å passe departementets telefon, hadde en lønn på 420 kroner.

Mens våre videregående skoler i år sendte ut 14 000 ungdommer med artiumsvitnesbyrd, var det i 1901 såpass beskjedent som 352 russ. Fra universitet og høyskoler, det var den gang bare Det Kongelige Frederiks Universitet i Kristiania og Norges Landbrukshøgskole, gikk det ut 193 kandidater.

Noen mener at Norge i dag styres av teknokratene. Etter sammensetningen av dem som gikk ut av universitetet må det den gang ha vært en annen gruppe som satt bedre plassert. Av de 193 kandidater var 109 jurister. Det ser ellers ut til at det norske samfunn den gang hadde noe større behov for kroppens pleie enn sjelens. I alle fall ble det uteksaminert 58 medisiner og farmasøyter, men bare 16 teologer. Den ferske akademiske arbeidsstyrke bestod ellers av 6 filologer og 4 realister som var klare til å slippe løs på det norske samfunn i det år Norske Elektrisitetsverkets Forening så dagens lys. Elektrisk lys får vi gå ut fra.

Gjennom hele den fase av den industrielle utvikling som Norge har vært igjennom, har det vært en direkte og nær sammenheng mellom energiforbruk og veksten i inntekter og økonomisk velferd. Den økonomiske utviklingen kan noe forenklet forklares ved at hver enkelt sysselsatt i jordbruk, industri, transport og andre næringer tidligere bare hadde sin egen muskelkraft, har han i dag direkte og indirekte bak seg en kolossal energimengde som øker hans produksjonsevne.

Vi står ved inngangen til en ny fase i den framtidige utvikling av energiforbruk, samlet produksjon og samlet økonomisk velferd.

Energi er i ferd med å bli et internasjonalt knapphetsgode. Innen 20 år er gått vil vi trolig ha nådd toppen av verdens oljeproduksjon, og så vil den måtte begynne å gå nedover. Dette

tyder på en langsiktig betydelig prisøkning.

Verdens kullreserver, som med stigende oljepriser igjen vil bli lønnsomme, vil i sin tur også presse prisene.

En gradvis økende knapphet med høyere priser vil gjøre industrien og forbrukerne mer kritiske i etterspørselen etter energi. Mens vi hittil uten videre har valgt energiintensive løsninger i produksjon, transport og forbruk, vil vi trolig etter hvert bli tvunget inn i en mer kritisk vurdering av energiforbruket.

På lengre sikt er det store muligheter til å kunne bruke energien mer effektivt, bedre produksjonsteknikk i industrien, ved å unngå sløsing, ved å få mer arbeid igjen for hver kilowatt-time produsert. Noen av disse tiltak krever ennå mye utredning og vitenskapelig bearbeiding, de fleste av dem er dessuten langsiktige i sine virkninger. Også i Norge arbeides det med forskning og bedre utnyttning av energi.

Forbruker- og administrasjons-
departementet

Rundskriv P-63/75
Oslo, 16. oktober 1975

Til statsforvaltningen og

Riksrevisjonen

STØTTE TIL VELFERDSTILTAK

Støtte til velferdstiltak skal disponeres av samarbeidsutvalget hvor dette er opprettet, og ellers av institusjonens ledelse i samråd med de ansatte.

Midlene skal anvendes av den som disponerer midler etter punkt 2 til tiltak som tar sikte på å skape slik trivsel på arbeidsplassen som kan komme alt personell til gode, slik som:

Tilskott til kulturtiltak, tilskott til dekning av reiseutgifter i forbindelse med ekskursjoner, tilskott til tilstelninger av felles karakter. Videre kan midlene anvendes ved innkjøp av radio, kunst o.l. til spise- eller oppholdsrom. Midlene skal ikke anvendes til individuell stønad eller gave og heller ikke til representasjon. Videre skal midlene ikke nyttes til støtte til boligformål, kantinedrift, bedriftslegeordning eller daghjemsinstitusjoner, husmorvikartjeneste eller til bevertning som ikke skjer i forbindelse med felles tilstelning.

Etter fullmakt
Edvin Saastad

Lederitis - nedslående realitet for de mange

1. Lederitis gjør lederne selvopptatte, stresset og konservative som tegn på degenerasjon.
2. Myten om «lederegenskaper» savner et holdbart vitenskapelig grunnlag og bare tjener til å rettferdiggjøre en sosial, arbeidsmessig og økonomisk urettferdighet.
3. Folk flest er dressert til å underkaste seg formell autoritet og da gjøre ting som ellers strir imot deres forstand og moralske integritet.
4. Lederovertaket bygger på hemmeligholdelse i ledereliten og på en sentralisering som for en stor del er et produkt av serier med dårlige avgjørelser.
5. Lederitis bl.a. opprettholdes av en sgrert opplæringsvirksomhet understøttet av Staten gjennom Lederopplæringsrådet og andre offisielle institusjoner og som er beregnet på å gi ledere følelsen av «at det er noe spesielt med dem». På annet grunnlag var det vanskelig å forklare betegnelsen på kurser og opplegg for ledere.
6. Tradisjonell organisasjonsteori var solid forankret i en autoritær ideologi, hvis profeter ennå har et godt tak på den norske lederelite.
7. Dagens ledere, som tidligere, for det meste kommer fra sosiale overklasser som vet hvordan de skal holde overtaket.
8. Lederposisjoner automatisk gir folk et gehør hos andre som de lett forveksler med kvaliteten av sine egne ideer.
9. Forsøk på å jevne ut makten gjennom samarbeidsorganer kan ha en motsatt virkning av den tiltenkte og
10. Lederitis bare kan helbredes gjennom andre organisasjonsformer som har en sterkt begrenset popularitet hos dagens ledere.

Frå Økonomisk Rapport.

Nye vassdrag blir foreslått tatt med i verneplanen

Kontaktutvalget for verneplanen for vassdrag (Sperstadutvalget) har lagt fram en ny rapport om vassdrag som bør vernes mot kraftutbygging.

Rapporten omfatter i alt 73 vassdrag. Av disse er 35 vassdrag som man utsatte behandlingen av da Stortinget i 1973 vedtok innstillingen om verneplanen.

Utvalget går inn for at i alt 53 av vassdragene blir med i verneplanen. 44 av vassdragene med et samlet kraftpotensial på 1,9 milliarder kilowattimer (TWh) foreslås varig vernet. Av disse har 22 vassdrag et kraftpotensial mindre enn 10 GWh. For 9 andre vassdrag med et kraftpotensial på 3,2 TWh foreslås et tidsbegrenset vern. Alle forslagene fra utvalget er enstemmige.

Blant de vassdragene som foreslås tatt med på verneplanen er Flåmsvassdraget i Sogn og Fjordane, Stjørdalselv/Verdalselv/Forra i Nord-Trøndelag, Lomsdalsvassdraget i Nordland og Vormo i Rogaland.

Om Flåmsvassdraget sier utvalget at det har særlig stor betydning på grunn av opplevelsesverdien for turistene og for turisttrafikken som næring i Aurland. Kraftutbyggingsinteressene er samtidig store og de henger sammen med andre vassdrag som tidligere er vernet for 10 år. Utvalget foreslår derfor at Flåmsvassdraget blir midlertidig vernet sammen med de andre vassdrag som i 1973 ble vernet for en tiårsperiode.

Utvalget har hatt vanskelig for å finne et enkelt vassdrag i Trøndelag som kan tilfredsstille verneinteressene over et bredt spekter og peker på at det kan komme på tale å verne flere vassdrag, enten helt eller delvis.

Foreløpig er utvalget kommet til at det er dokumentert betydelige verneinteresser i Forramyrene og foreslår at Stjørdalselv/Verdalselv/Forra blir midlertidig vernet.

I Nordland hvor en har store land-skapsverdier, bør en sikre et større urørt vassdrag fra fjell til fjord, og utvalget foreslår her Lomsdalsvassdraget varig vernet.

På Sør-Vestlandet er det nå få vassdrag med i verneplanen og utvalget foreslår at Vormo (Tøtlandsåna og Melandsåna) i Rogaland blir varig vernet. Ved det får man bevart et høyfjellsvassdrag i Sør-Vest-Norge.

Utvalget peker på at i den verneplanen som allerede er vedtatt er store naturområder særlig på Østlandet og

i Troms og Finnmark sikret mot kraftutbygging. Derimot har hverken Agder-fylkene, Rogaland, Nord-Trøndelag eller Nordland fått med store urørte områder i verneplanen. Utvalget har lagt vekt på dette i den nye rapporten og forslagene vil gi en vesentlig bedre fordeling av vernede vassdrag på de ulike landsdeler.

Verneplanens omfang anses ikke i for stor grad å gå ut over dekningen av elektrisitetsbehovet.

Tidspunktet for overgangen fra vasskraft til andre energikilder nærmer seg. For å unngå at vassdrag som ut fra en samlet vurdering burde vært spart, blir tatt i bruk, understreker utvalget at overgangen må forberedes i god tid, og peker også på viktigheten av at det økonomiseres med kraftressursene.

Utvalget foreslår at det gis en særskilt lovhjemmel for å sikre de vernede vassdragene også mot andre inn-grep enn kraftutbygging.

Tre år er gått av 10-årsperioden for de vassdrag som ble gitt tidsbegrenset vern for at verneverdien skulle undersøkes grundigere. For å bidra til at slike undersøkelser blir satt i gang har utvalget tatt opp saken med Industri-departementet og antydnet at verneperioden eventuelt bør forlenges til 1985.

Saken vil nå bli forelagt vedkom-mende fylker og kommuner og organer for berørte interesser og antas videre å få en liknende behandling som ut-valgets første rapport av desember 1970.

O. Dammerud

H. Sperstad

Sperstadutvalgets sammensetning:

1. Direktør Hans P. Sperstad, Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE), formann
2. Finansråd Eivind Erichsen, Finansdepartementet, formann i Statens friluftsråd
3. Ekspedisjonssjef Gunnar Germeten, Miljødepartementet, med varamann byråsjef Kjell Hauge, Miljøverndepartementet
4. Professor dr. Just Gjessing, Universitetet i Oslo, formann i Kontaktutvalget for vassdragsreguleringer ved Universitetet i Oslo
5. Professor dr. Olav Gjærevoll, Universitetet i Trondheim, formann i Statens Naturvernråd
6. Landskapsarkitekt Knut Ove Hillestad, NVE
7. Fagsjef Ernst H. Wessel, NVE

Omplassering av folk med hjertelidelser

13,5 meter tidevatn gjev 544 mill. kwh Einaste tidevasskraftverket i verda i Bretagne

I Fossekallen nr. 1-75 hadde Aksel Wennberg eit stykke om La Rance tidevasskraftverk. Når det no er so stor interesse for «alternative» kraftkjelder prentar Fossekallen likevel dette stykket. SN

Vasskraft utan fossefall må vera mogeleg når høgdeskilnaden mellom flo og fjære er opp til 13,5 meter. Slik tenkte planleggjarane i det franske elektrisitetsselskapet sist på 1950-åra.

Dei tenkte på trongen for alternative kraftkjelder, dei tenkte på naturvernssystemet som må takast når fossekrafta vert utbygd, men dei tenkte ikkje minst på å utnytta dei naturlege energikjeldene i kanalområdet langs kysten av Bretagne og Normandie, der tidevasskilden er mellom dei største i verda.

Dermed vart tidevasskraftverket La Rance til røyndom i ein fjordarm mellom St. Malo og Dinard. Etter ni års drift meiner ingeniørane at eksperimentet er vellukka. Lønsemda har vore brukande, og interesse for prosjektet har vore klår stigande etter oljekrisa.

Sjølv om La Rance er det einaste kraftverket i sitt slag i verda, var det ingen revolusjonerande ide som låg attom då bygginga tok til i 1961.

I tusenvis av år har mennesket freista utnytta energien i tidevatn. Langs Bretagnekysten kom dei fyrste tidevassmylnene i det 12. hundreåret. Rester av nokre av mylnene stå enno.

Den eigentlege energikjelda er ikkje innfløkt. Det er gravitasjonspåverknad frå sol og måne, jordrotasjonen og rørsleane i dei store verdshava som påverkar tidevatnet.

Energien ligg der, og kan aldri brukast opp. Problemet er at for å kunna gje effektiv kraftproduksjon, må denne energien kunna lagrast og utnyttast uavhengig av endringar i tidevassklusen.

Dei gamle tidevassmylnene arbeidde ut frå eit enkelt prinsipp. Dike eller stemme gjorde det råd å stengja av og lagra vatn i eit lite basseng. Vatnet kom inn gjennom spesielle portar. På lågvatn gjekk det ut att gjennom vasshulet til mylna. Problemet var at krafta berre vart produsert i den siste fasen av tidevassklusen.

La Rance arbeider etter det same hovudprinsippet, men avdi turbinane går begge vegar, vert det produsert kraft både når bassenget vert fylt og tømt.

Dessutan har alle turbineiningane pumper som med spesielle tidevassstilhøve kan auka vasstanden i bassenget og dermed auka skilnaden i vasstand mellom bassenget og sjøen utanfor. Den krafta som går med til pumpinga, gjev mang-

fald att i form av auka kraftproduksjon.

Mange faktorar var medverkande då det vart avgjort å leggja kraftverket til La Rance. Den viktigaste var at spolve fjordarmen, som grunna stemma vert ein stor poll, hadde stor nok lagringskapasitet. Når vatnet står på sitt høgste, dekkjer bassenget 22.000 dekar og inneheld 184 millionar kubikkmeter vatn. Sjøelve dammen er 750 meter lang. Kraftstasjonen har 24 turbinar som tilsaman produserer 544 millionar kilowattimar. Då er krafta til pumpene alt frårekna.

Suez-krisa sette fart i prosjektet. Oljesparing og alternative kraftkjelder fekk auka prioritet. Tidevasskraftverket vart opphavleg planlagt med 40 turbinar, men det vart vanskeleg å finna ein stad som gav plass til så mange. Etter kvart som trongen for oljesparing vart mindre, vart turbintalet fyrst redusert til 32, seinare til 24. Og då var La Rance beste plassen.

Tidevasskraftverket vart ikkje billeg. Byggearbeidet tok seks år, og då verket stod ferdig i 1967, var samla utgifter komne opp i 570 millionar franc.

Sjøelve dambygginga var vanskeleg. I tillegg måtte det byggjast sluse i eine enden, for at båtfedsla skulle gå fritt inn fjorden. Det tekniske utstyret drog avgarde med godt over halvparten av byggekostnaden.

Vedlikehaldsfritt er ikkje anlegget heller. Likevel seier ingeniørane at øydeleggingar frå saltvatn og sand er mindre enn dei rekna med på førehand. Rustproblemet er i røynda overvunne.

Kraftverket er no oppe på det lønsniveået som planleggjarane meinte var ein føresetnad då byggevedtaket vart gjort, men høgare har det ikkje nådd. Reint økonomisk kan ikkje tidevasskraftverket tevla med t.d. atomkraftverk eller tradisjonelle varmekraftverk.

Men i ei tid der energitongen aukar og det vert vanskelegare tilgjenge til tradisjonelle energikjelder, har interessa for La Rance auka. Og kraftverket kan tevla på mange område. Det gjev ingen tryggleiksproblem, heller ikkje avfall som må lagrast eller sleppast ut i natura. Det er like ureiningsfritt som vasskraft elles.

I motsetnad til kraftverk av fossekraft, har ikkje reguleringa gjeve naturinngrep som er til skade for andre interesser.

Nokre andre land har sagt til franske styremakter at dei er interessert i å byggja liknande anlegg. Føresetnaden er fyrst og fremst at dei har stor nok skilnad på flo og fjære.

I mellomtida gler folket i Bretagne seg over ein uventa verknad av kraftverket. Årleg kjem nærmare 200.000 menneske for å sjå det einaste tidevasskraftverket i verda. Dei legg mykje pengar att hjå handelsnæring og reiseliv.

Med bakgrunn i alle de dødsfall en har hatt ute på anlegget som har hatt sin årsak i hjertelidelser. Det ble tatt opp spørsmålet hvorvidt legen kan pålegges meldeplikt om slik sykdom, slik at ledelsen er oppmerksom og eventuelt foretar flytting ned fra fjellet.

Moen satt selv med en ekkel følelse av at det kanskje kunne vært gjort mere for å sikre liv og helse. Han mente at kombinasjonen hjertesykdom og anleggs- eller tunnelarbeid ikke er forsvarlig.

Fra ledelsen ble påpekt at det ikke kan komme på tale med tvangsflytting. Det må være opp til hver enkelt som har slike plager å ta spørsmålet opp med sine foresatte.

Bedriftssykepleieren, som var innkalt i sakens anledning, gjorde oppmerksom på at svært mange oppsøker sin lege på heimstedet, og at det således kan være mange som har hjerteplager uten at dette er anført på anleggets helsekort. Hun var eller enig i at omplassering må baseres på eget initiativ, men mente at samarbeidsutvalget gjerne kunne gjøre kjent at en er åpen for å prøve og få ordnet med annet arbeid eller flytting fra fjellet dersom slikt ønskemål fremmes.

Utvalget sluttet seg til dette og fra ledelsen ble det lovet at slike ønskemål vil bli etterkommet så langt dette er praktisk mulig.

Referat frå samarbeidsutvalsmøte.

Oljemiljonærer.

To oljemiljonærer kom inn i ei bilforretning i Stavanger, og den eine spurde forhandleren:

— Korr mykje skal du ha for den bilen du har ståande der?

— 80 000.

— Då tek eg han, svara oljekaren og byrja fiska tusenappar fram or setleboka. Men kameraten fekk det og brått travelt, og byrja fiska etter si lommebok.

— Nei, slutt med det der, seier hin, — no er det min tur. Du betalte frukosten.

Annleis her.

— I mange verksemdar er det oftast slik at berre halvparten av dei tilsette arbeider. Den andre halvparten gjer ikkje noko, sa sjefen. — Det gled meg difor å kunna seia at på denne verksemda er det nett omvendt.

Tal aldri om deg sjølv. Det vert likevel gjort så snart du er utom døra.